

Təhsil millətin gələcəyidir!

Hərəkət
Heydər Əliyev

Azərbaycan
Respublikasının
Elm və Təhsil
Nazirliyinin
orqanı

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

27 oktyabr 2023-cü il

Nº41 (9049)

www.muallim.edu.az

muallim@edu.gov.az

Azərbaycan Respublikası
Prezidentinin təşəbbüsü
ilə “Təhsilin inkişafı üzrə
Dövlət Strategiyası”
24 oktyabr 2013-cü ildə
təsdiq edilib və
tədbirlərin icrasına
başlanılıb. Strategiyada
5 strateji istiqamət -
məzmun, müəllim,
idarəetmə, infrastruktur
və maliyyələşmə
sahəsində islahatların
aparılması
nəzərdə tutulub.

Dövlət bütçəsində təhsilə ayırlan xərclər əhəmiyyətli şəkildə artıb, 2003-cü ildəki 243.2 milyon manatdan 18 dəfədən çox artaraq 4.4 milyard manata çatdırılıb.

“Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıda dair I Dövlət Programı” təsdiq edilib. Program çərçivəsində Zəngilan, Laçın, Füzuli və Tərtər rayonlarında məktəblər fəaliyyətə başlayıb. Programın əhatə etdiyi dövrə ümumilikdə 100-dən çox məktəbin tikintisi və fəaliyyət başlaması nəzərdə tutulur.

Təhsil tarixində ilk dəfə olaraq ötən ildən müəllimlərin sertifikatlaşdırılması prosesinə başlanılıb. 40 mindən çox müəllim sertifikatlaşdırımıya cəlb olunub, diferensial əməkhaqları sistemi tətbiq edilib. Hazırda müəllimlərin orta aylıq əməkhaqları 830 manat təşkil edir. Təhlil göstərir ki, müəllimlərin əməkhaqları 2003-cü ilə nisbətən 20 dəfəyədək artıb.

“Təhsil haqqında” Qanuna edilmiş dəyişikliklərə əsasən beynəlxalq olimpiada qaliblərinin istənilən ixtisas üzrə, Respublika fənn olimpiadaları qaliblərinin müvafiq ixtisas üzrə müsabiqədən kənarlı məktəblərə qəbulu təsbit edilib.

“2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliliyinin artırılması üzrə Dövlət Programı” çərçivəsində 5 beynəlxalq ikili diplom programının həyata keçirilməsinə başlanılıb.

Təhsilin inkişafı əsas prioritətlərdən biri kimi

“Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”:

keyfiyyət və əhatəlilik

Ümumi təhsil: rəqəmlər nə deyir?

Təhsil sahəsinin yol xəritəsi olan “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”nın təsdiq edilməsindən 10 il ötür. Strategiyanın məqsədi ölkədə səriştəli təhsilvernlərə, en yeni texnologiyalara əsaslanan infrastrukturə malik, keyfiyyət nöticələri və əhatəliliyinə görə dünən ya ölkələri sırasında qabaqcıl mövqə tutan təhsil sistemini yaratmaqdır. Bu illər ərzində strategiyanın icrası prosesində qazanılan nailiyyyətlər, yeniliklər və hədəflərə nəzər salıq.

Səh. 2

Ali təhsildə yeniliklərin ünvanı

Son illərdə ölkəmizdə təhsil sahəsində həyata keçirilən islahatlar, eldə olunan nailiyyyətlər insan kapitalının inkişafında mühüm mərhələnin başlangıcını qoyub. Xüsusən də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 24 oktyabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası” çərçivəsində aparılan genişmiyyətli islahatlar təhsilin bütün pillə və səviyyələri üzrə yeni innovativ təsəbbüsərlə müşayiət olunub. Dövlət Strategiyası çərçivəsində mühüm keyfiyyət dəyişiklikləri özünü xüsusən də ali təhsil sahəsində göstərib.

Səh. 3

Peşə ilə məktəbdən universitetə

Son 5 ilin rəqəmlərinə görə, hər il peşə təhsili müəssisələrinə qəbulda 10 faizdən çox artım olub. Bu gedişlə 2026-ci ildə 2021-ci ilə müqayisədə tələbə sayı texminən 50 faiz artacaq. Bu inkişaf “Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası”na uyğun davam edir. Yəni ölkədə inkişaf plana uyğun gedir. Təhsildəki inkişaf bu prosesin təməl daşı olan bir sənəd, “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası” ilə başlayıb.

Səh. 4

**Yüksək nəticə,
yüksək qayğı**

Səh. 5

**Təhsildə
əlçatanlıq**

Səh. 6

**“Arzularınızın
arxasında gedin”**

Səh. 7

**Sağlam bədəndə
sağlam ruh olar...**

Səh. 9

Ümumi təhsil: rəqəmlər nə deyir?

Əvvəli səh. 1

Məktəbəhəzirliq qrupları

2016-ci ildən başlayaraq ümumi təhsil müəssisələrində məktəbəhəzirliq qrupları fəaliyyətə başlıyib, cari ildə 5 yaşlıların bu qruplarda təhsilə cəlb olunma göstəricisi 87 faiza çatıb. 2022-ci ildə elm və təhsil nazirinin müvafiq əmri ilə “Məktəbəqədər təhsilin kurikulumu” təsdiq edilib.

İnkluziv təhsil

2015-2016-ci tədris ilindən əlliliyi olan uşaqların ümumi təhsil müəssisələrində digər uşaqlarla birgə təhsilə cəlb olunması məqsədilə Azərbaycan Respublikasında “İbtidai təhsil səviyyəsi üzrə inkluziv təhsilin tətbiqi” layihəsinin icrasına başlanılıb.

Ölkə başçısı İlham Əliyev 14 dekabr 2017-ci il tarixli Sərençamı ilə təsdiq olunan “2018-2024-cü illərdə Azərbaycan Respublikasında sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün inkluziv təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Programı” əlliliyi olan uşaqların təhsil hüququnu təhsilin bütün pillələri üzrə digər şəxslərlə bərabər səviyyədə temin etməsinin və onların təhsili üçün maneqəsiz mühit yaradılmasına geniş imkanlar yaradıb. Azərbaycanda əlliliyi olan uşaqların təhsil hüququnun təminatına dəstək vermek, inkluziv təhsilin keyfiyyətini yükseltmək və məktəblərdə kadr potensialını gücləndirmek məqsədilə 2021/2022-ci tədris ilindən Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu (ARTİ), Elm və Təhsil Nazirliyi və UNICEF ilə birgə “İnkluziv sinif təşkil edilən ümumi təhsil müəssisələrinin şəbəkəsinin genişləndirilməsi” adlı layihə heyata keçirir. Söyügedən layihə çərçivəsində həzirdə 13 region üzrə 38 ümumi təhsil müəssisəsində ümumiyyətde 200-dən çox əlliliyi olan şagird təhsilə cəlb olunub.

“STEAM Azerbaijan” layihəsi

“STEAM Azerbaijan” layihəsi 2019-2020-ci tədris ilindən start götürüb. STEAM təhsil metodu Elm (Science), Texnologiya (Technology), Mühəndislik (Engineering), İncəsənət (Art), Riyaziyyatı (Math) birgə və integrasiya olunmuş şəkildə tədris etmək ideyəsi üzərində qurulub.

Layihə 6-ci siniflərdən başlayaraq STEAM tətbiq olunan məktəblərdə tədris olunur.

STEAM dərsləri “3D çap”, “Microbit programlaşdırma”, “Elektrik mühəndisliyi”, “Biotexnologiya”, “Nanotexnologiya”, “Robototexnika”, “Gen mühəndisliyi”, “CNC lazer kəsiciləri”, “Pilotsuz uçuş aparatları (tədris dronları)” üçün hazırlanmış kurikulum üzrə təşkil edilir.

STEAM layihəsi hazırda respublika üzrə 400 məktəbdə tətbiq olunur. Əhatə dairəsinin

genişləndirilməsi çərçivəsində ölkə üzrə 25 STEAM Mərkəzi istifadəyə verilib.

“Məktəblinin dostu” layihəsi

2016-ci ildə yaradılan layihənin məqsədi məktəbdə müəllim və şagirdlər üçün təhlükəsiz mühit yaratmaq, fəvqələşən hal baş verdiğə ilkin tibbi və psixoloji yardım göstərməkdir.

Məktəblinin dostu seçilmiş şəxslər hər bir yaş mərhələsində uşaqların hərtərəfli şəxsi keyfiyyətlərinin və intellektual inkişafının temin edilməsi, onlarda özüñüñkışaf bacarığının formalasdırılmasında iştirak edirlər.

Layihə hazırda Bakı, Abşeron, Sumqayıt şəhərləri olmaqla, ümumilikdə 226 ümumi təhsil müəssisəsində tətbiq olunur.

“Rəqəmsal bacarıqlar” layihəsi

2017-2018-ci tədris ilindən həyata keçirilən layihənin

məqsədi təhsilələrinin İKT bacarıqlarına dərindən yiylənməsi, onların informasiya məkanından sərbəst və məqsədönlü fəaliyyətinə nail olunması, rəqəbatqabiliyyəti, mənqiqi və qeyri-stardart düşüncə terzinə malik şəxslər ki-mi formalşamasını temin etməkdir. “Rəqəmsal bacarıqlar” layihəsi həzirdə 41000 nəfərədək şagirdi və 4500-dən çox müəllimi əhatə edir. Cari tədris ilində layihəye 110000-ə yaxın məktəbli cəlb olunub. Layihə həzirdə 53 şəhər və rayon olmaqla ümumilikdə 532 məktəbdə tətbiq edilir.

Həmçinin layihə çərçivəsində yeni tədris ilində 28 məktəbdə 10 və 11-ci siniflər üçün informatikayönümlü tədrisin aparılması məqsədilə “Rəqəmsal bacarıqlar” təməyüllü sinifləri yaradılıb. Söyüdən siniflərdə 700-dən çox şagird təhsil alır. Onlardan 580 nəfəri 10-cu sinif şagirdləridir.

Peşə təməyüllü siniflər

Sözügedən siniflər 2019-2020-ci tədris ilindən fəaliyət

Beynəlxalq təhsil proqramlarının tanınması və onların tətbiqi

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 20 may tarixli 228 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Beynəlxalq səviyyədə akreditasiya olunan təhsil proqramları üzrə təhsil almış abituriyentlərin ali təhsil müəssisələrinə müsabiqədən kənar qəbulu şərtləri”ne əsasən beynəlxalq səviyyədə akreditasiya olunan təhsil proqramları - “Beynəlxalq Bakalavriat Diplom Proqramı” (IB Diploma Programme), “Təhsil haqqında ümumi sertifikatın yüksək səviyyəsi” (Advanced Level of General Certificate of Education) və “Yüksək yerləşdirme” (Advanced Placement) - üzrə ali təhsil müəssisələrinə müsabiqədən kənar qəbul mehanizmı hazırlanmış və tətbiqinə başlanılıb.

Şagird qiymətləndirmələri üzrə proqramlar

Mütəmadi olaraq, müvafiq siniflərdə fənlər üzrə milli qiymətləndirmələr təşkil edilir. 2022-2023-cü tədris ili üzrə Elm və Tehsil Nazirliyi tərəfindən ölkənin dövlət ümumi təhsil müəssisələrinin 4-cü siniflərində monitoring təşkil olunub. Monitoring tədris dili və riyaziyyat fənləri üzrə aparılır. Monitoringın nəticəsi nə şagirdlərin yekun balına, nə də onların sinifdən sinifə keçmələrinə təsir göstərir. Əsas məqsəd ibtidai təhsilin sonunda şagirdlərdə müvafiq standartlar üzrə bilik və bacarıqların hansı səviyyədə formalşadığını, eləcə də problemləri və ehtiyacları müəyyən etmək və onlara uyğun tədbirlər görməkdir.

Bununla yanaşı, strategiyanın müvafiq bəndində uyğun olaraq ümumi təhsil müəssisələri üzrə şagirdlərin biliyininqiymətləndirilməsi məqsədilə onların beynəlxalq proqramlarda iştirakı temin edilib. Belə ki, son 10 ilə ölkəmiz PIRLS, TIMSS, ICILS, PISA kimi beynəlxalq şagird qiymətləndirmələr tədqiqatlarında iştirak edib. Cari ildə məktəbəqədər təhsil pilləsi üzrə təhsil alanların beynəlxalq qiymətləndirmə tədqiqatında (IELS) iştirakı nəzərdə tutulur.

Təhsillə bağlı media və internet resurslarının inkişafının təmin edilməsi

Təhsilverənlər, təhsilələrinə peşə təməyüllü siniflərinə əhatə dairəsi genişləndirilib və 114 yeni məktəbdə peşə təməyüllü siniflər təşkil olunub. Bununla da, peşə təməyüllü siniflərin sayı 230-a çatıb.

Gülnara İLHAM

Təhsil tariximizdə ilk dəfə olaraq 2014-cü ildən başlayaraq dövlət bütçəsi hesabına ümumtəhsil məktəblərində 5 yaşlı uşaqların məktəbəhəzirliyinə başlanılıb, hər il 100 minədək uşaq cəlb edilməklə cari ildə 5 yaşlıların 87 faizi məktəbəhəzirliyinə başlanılıb.

Məzmun islahatlarına uyğun olaraq yeni dərslik siyasetinin həyata keçirilməsi nəticəsində ümumi təhsil sistemində istifadə edilən 400 adda dərslik milli-mənəvi və bəşəri dəyərlər əsasında müasir tələblərə uyğun məzmunda yenidən hazırlanıb, bütün şagirdlərə pulsuz verilməsi təmin edilib.

İstedadlı uşaqlarla sistemli işin təşkili nəticəsində ölkədə olimpiada hərəkatı genişlənib, bu məqsədlə olimpiada ya hazırlıq mərkəzləri yaradılıb. 2003-cü ildə 4 gümüş və 7 bürünc medal olmaqla 11 medal qazanıb, 2022-ci ildə 2 qızıl, 21 gümüş, 49 bürünc olmaqla 72 medal, cari ilin oktyabr aymadək isə 5 qızıl, 13 gümüş, 39 bürünc olmaqla 57 medal qazanılıb. 2003-2023-cü illərdə isə ümumilikdə qazanılan medalların sayı 600 təşkil edib.

Müəllim peşəsinin nüfuzunun artırılması istiqamətində şəhəriyyəti tədbirlər həyata keçirilib. 150 minədək müəllimin diaqnostik qiymətləndirilməsi keçirilib, onların həftəlik dərs yükü norması 12 saatdan 18 saatə çatdırılıb, vəzifə maaşı 2 dəfə artırılıb.

Ümumi təhsil müəssisələrinə müəllimlərin işə qəbulu və yerdəyişməsi üzrə mərkəzləşdirilmiş müsabiqə mexanizmi tətbiq edilib, son illərdə şəffaflıq və obyektivlik baxımından daha da təkmilləşdirilib. Hər il 10 mindən çox müəllim işə qəbul edilməklə müəllim heyətinin tərkibi keyfiyyətə yenilənib. Nazirlər Kabinetinin qərarına əsasən hər il kənd məktəblərində fealiyyət göstərən 10 minədək müəllime həvəsləndirici tədbirlər tətbiq edilir.

Strategiyanın qəbul edilməsindən ötən 10 il ərzində ali təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsi, universitetlərin kadr potensialı və maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, ali təhsilin əlçatanlılığı istiqamətində mühüm addımlar atılıb.

Əvvəli səh. 1

Ali məktəblərə qəbulda müsbət dəyişikliklər

Ali təhsil sahəsində ilk uğurlu dəyişikliklər ali məktəblərə qəbulun təkmilləşdirilməsi nəticəsində baş verib. Dəyişikliklər beynəlxalq seviyyədə akkreditasiya olunan təhsil proqramları üzrə təhsil almış abituriyentlərin müəyyən edilmiş şərtlər yerinə yetirilməklə, təhsil alıqları dilədə tədris olunan ixtisaslar, beynəlxalq fənn olimpiadaları qaliblərinin istənilən ixtisaslar, respublika fənn olimpiadalarının, beynəlxalq müsabiqələrinin və yaşışların qaliblərinin müvafiq ixtisaslar üzrə ali təhsil müəssisələrinə müsabiqədənən qəbul olunması ilə bağlı olub. Həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində subbakalavrların müsabiqədənən qəbul olmasından ali məktəblərə qəbul olması təhsilli vətəndaşların sayının artmasına, təhsilin əlçatanlığının təmin olunmasına təsir göstərib. Respublika fənn olimpiada qaliblərinin birbaşa ali məktəblərə qəbul olması ilə bağlı "Təhsil haqqında" Qanuna əlavə və dəyişikliklərin edilməsi bu sahədə rəqabəti gücləndirməklə keyfiyyət dəyişikliklərinə də yol açıb.

Son 10 ildə ali təhsilin inkişafı sahəsində həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində ali məktəblərə qəbul olunan telebələrin sayı 2003-cü il nisbətən texminən 3 dəfə artaraq cari ildə 65760 nəfər təqəfid edib. Dövlət sifarişli əsaslarla qəbul olunanların sayı isə 2 dəfədən çox artıb. Bu dövrde təhsil alan telebə sayı isə texminən 2 dəfə artaraq 120 mindən 220 minə çatıb. 2026-2027-ci tədris ilində 75 min tələbə qəbulu nəzərdə tutulur. Bundan əlavə, 2023-2024-cü tədris ilində magistratura seviyyəsinə qəbul 13485 nəfər olub. Bu da 10 il əvvəl müqayisədə 3 dəfə çoxdur.

Gənclərin intellektual potensiallarının inkişaf etdirilməsi dəli təhsildə mühüm vəzifələrdən biridir. Bu mənada Dövlət Strategiyasının icrası çərçivəsində həyata keçirilən mübühməşəbürslərə biri də SABAH qruplarının yaradılması olub. SABAH qrupları gənclərimizə xarici ölkələrə yanaşı, ali təhsil müəssisələrimizdə keyfiyyətli təhsilin təmin edilməsidir. Qeyd edək ki, SABAH qrupları 2014-2015-ci tədris ilində 34 ixtisas üzrə 7 dövlət ali təhsil müəssisəsində yaradılıb. 2022-2023-cü tədris ilində 11 ali təhsil müəssisi və 29 ixtisas üzrə 827 telebə, 7 ixtisas üzrə 298 magistrant məzun olub. 2022-2023-cü tədris ilində 32 ixtisas üzrə 985 telebə "SABAH" telebəsi adını qazanıb. Bu qruplarda ümumilikdə 2563 telebə bakalavr, 727 telebə isə magistr təhsili alıb.

Ali təhsildə rəqabət mühüm

Dövlət Strategiyasında ali təhsil sisteminde dövlət sifarişinin formalasdırılmasına yenidən baxılması, ölkəmizin real tələbatına əsaslanaraq prioritət sayılan sahələr üzrə kadr hazırlığının te-

Ali təhsildə yeniliklərin ünvani

Dövlət Strategiyası: mühüm dəyişikliklər, nailiyyətlər

min edilməsi, ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinə qəbul və yerləşdirmə mexanizminin təkmilləşdirilməsi, dövlət və özəl ali təhsil müəssisələrinə ödənişli təhsil üzrə qəbul planının loğ edilməsi və dövlət sifarişinin yalnız ixtisaslar üzrə müəyyənləşdirilməsi kimi vəzifələr yer alıb. Ali təhsil sistemi dəri aparan islahatlar telebələrin sosial müdafiəsinin yaxşılaşdırılması, yüksəkixtisaslı kadr hazırlığı, ali təhsilde rəqabət mühitinin formalasdırılması sahəsində müsbət tendensiyaların əsasını qoyub. Ölkə başçısının tərəfindən 2019-cu il 14 fevral tarixində imzalanmış "Ali təhsil müəssisələrinə təqəfid sistemini təkmilləşdirilməsi ilə bağlı olavaş tədbirlər barədə" Sərəncama əsasən, təqəfid sistemi təkmilləşdirilib,

İkili diplom proqramları çərçivəsində ümumiyyətdə 1004 tələbə təhsil almaq hüququ qazanıb, ki, onlardan 337 tələbə 2023-cü ildə qəbul olunub. Proqram çərçivəsində təhsil alanlardan 77 nəfər məzun olub və onların məşğulluğu təmin edilib.

2019-2023-cü illər üçün Dövlət Proqramı çərçivəsində 7 prioritət ixtisas istiqaməti üzrə dönya 24 ölkəsində beynəlxalq reyting cədvəlləri üzrə top 500-lükdə yer alan 99 universitetdə 251 doktorant təhsil almaq hüququ əldə edib.

Təhsil Tələbə Krediti Fondu tərəfindən 2023-cü ilin 1 oktyabr tarixinə qədər 24087 nəfər tələbənin təhsil krediti müqaviləsi rəsmiləşməklə müvafiq təhsil haqqı məbləğləri təhsil müəssisələrinin bank hesablarına köçürüllüb.

rə uzunmüddətli güzəştli kreditlər verilməsi vasitəsilə onlara ali təhsil almaqda bərabər imkanların yaradılmasıdır. Bu illər ərzində təhsilin əhatəliliyinin artırılması, həssas əhalı qrupuna aid vətəndaşların ali təhsil imkanlarının yaxşılaşdırılması daimi olke başçısının dikkət mərkəzində olub. Məhz yüksək dövlət qayğısının noticəsidir ki, Prezident İlham Əliyev əhalimin azəminatlı təbəqələrindən olan şəxslərin təhsil əlçatanlığını təmin etmək, təhsil almaqda bərabər imkanlar yaratmaq və təhsilin əhəmənəti genişləndirmək məqsədilə Təhsil Nazirliyinin tabeliyində Təhsil Tələbə Krediti Fondu tərəfindən yaradılması və faaliyyətinin təmin edilməsi ilə bağlı bir sıra ted-

Təhsildə keyfiyyət təminatı

Dövlət Strategiyasında qarşıya qoyulan vəzifələrden biri təhsilin keyfiyyətinin təminatı üzrə yeni sistemin yaradılmasına nail olmaqdır. Strategiyada təhsilin keyfiyyəti prioritət elan olunub. Sənəddə ölkəmizdə keyfiyyət nəticələri və əhatəliliyinə görə dünya ölkələri sırasında aparıcı mövqə tutan təhsil sisteminin formalasdırılması məqsədilə təhsilin keyfiyyətini ölçən göstəricilər sisteminin təkmilləşdirilməsi və təhsilin maliyyələşdirilməsinin onun keyfiyyətinə yönəldilməsi kimi hədəflər öz ekşini təpib. Bu hədəfə çatmaq üçün ölkə Prezidentinin Fərmanı ilə 2019-cu ilde Təhsil Nazirliyinin tabeliyində Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyi yaradılıb. Agentlik mülkiyyət və təşkilat-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında təhsil müəssisələrinin akkreditasiyası və xarici dövlətlərin ali təhsil sahəsində ixtisaslarının tanınması və ekvivalentliyinin müəyyən edilməsi (nostrifikasiyası), xarici ölkələrdə verilen təhsil haqqında sənədlərin tanınması, habelə peşə təhsili üzrə qeyri-formal və informal təhsil formaları vasitəsilə əldə edilmiş biliq, bacarıq, səriştə və təcrübəni qiymətləndirilməsi və tanınması məqsədilə intibah keçirilməsi və peşə ixtisasını təsdiq edən dövlət təhsil sənədinin verilməsi istiqamətləri üzrə faaliyyət göstərir.

Strategiyada qarşıya qoyulan mübühməşəbürslərden biri də ömürboyu təhsil üzrə Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin yaradılması və tətbiqidir. Təhsil Nazirliyi tərəfindən hazırlanmış "Azərbaycan Respublikasının ömürboyu təhsil üzrə Milli Kvalifikasiyalar Çərçivəsi" 2018-ci ildə Nazirlər Kabinetin tərəfindən təsdiq edilib və icrasına başlanılıb.

Qeyd edək ki, Dövlət Strategiyasının qəbulundan sonra ali təhsildə keyfiyyət dəyişiklikləri beynəlxalq təşkilatların hesabatlarında da öz ekşini təpib. Dünya İqtisadi Forumunun Global Rəqabətqabiliyyətlilik Hesabatına (2016) əsasən, Azərbaycan 144 ölkə arasında ali təhsil və təlimin keyfiyyəti göstəricisinə görə 78-ci, ali təhsil cəlb olunma üzrə 94-ci yerdə yüksəlib.

Oruc MUSTAFAYEV

dövlət hesabına maliyyələşən təqəfid yerlərinin miqdarı 23 min vəhədə artırılıb. Bununla yanaşı, tələbələrə verilən təqəidlərin məbləği də orta hesabla 20 faiz artırılıb, bu tədbirlər 110 mindən çox telebəni əhatə edib. Eyni zamanda ali təhsil müəssisələrinin bakanlıvrat səviyyəsində dövlət sifarişləri 66 faiz artırılaraq qəbul planı 27 faizdən 42 faizə çatdırılıb. Ali təhsildə əlçatanlığın və keyfiyyətin artırılması tədbirləri nəticəsində ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinə təqəfid yerlərinin sayı 16000 artırılması, ödənişsiz plan yerlərinin 21 minə çatdırılması son 10 ilin ən uğurlu nəticələridir. Ali məktəblərdən təqəfid alan telebələrin sayı 2019-2020-ci tədris ilində 45, 2020-2021-ci tədris ilindən başlayaraq isə 50 faizdən çox olub. Yeni maliyyələşmə mexanizminin tətbiqi nəticəsində imkansız ailələrdən olan 17 mindən çox tələbənin təhsil haqqı dövlət büdcəsi hesabına təmin edilib.

Xaricdə təhsil

Dövlət Strategiyasında nəzərdə tutulmuş mühüm vəzifələrden biri ölkəmizdə yüksəkixtisaslı, rəqabətqabiliyyəti mütəxəssis hazırlığına nəil olmaqdır. Bu məqsədə həyata keçirilən xaricdə təhsil dövlət proqramları öz strateji hədəflərinə çatıb. "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı" çərçivəsində 4 mindən artıq gənc ölkəmiz üçün prioritet hesab olunan ixtisaslar üzrə xaricdə təhsil almaq hüququ əldə edib.

Dünyanın aparıcı ali məktəblərinə göndərilen gənclər yüksəkhəzərliliq mütəxəssisler kimi

Neft və Sənaye Universiteti ilə İngilterənin Vorvik Universiteti arasında 2 yeni ikili diplom proqramının icrasına başlanılıb.

Bundan əlavə, müsəs və gələcək əmək bazarının tələbələrinə cavab verən rəqabətqabiliyyəti və yüksəkixtisaslı peşəkar kadr hazırlığını təmin etmək məqsədilə Prezident İlham Əliyevin 28 fevral 2022-ci il tarixli Sərəncamı ilə "Gənclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair 2022-2026-ci illər üçün Dövlət Proqramı" təsdiq olunub. Hər il 400 nəfərdən çox olmamaqla, ümumilikdə 2000 nəfərdək Azərbaycan Respublikası vətəndaşının nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində bakanlıvrat və magistratura seviyyələrində təhsil alması təmin edəcək. Dövlət Proqramının bu il tarixindən 32745 müraciət olunub. Onlardan 24931 nəfər məqbul cavab alaraq kreditləri rəsmiləşdirib. Cari tədris ilinin əvvəlində Fərmanın 19,5 milyon manat vəsait kredit olaraq rasmiləşdirilib. 2026-2027 tədris ilində bu vəsaitin 38 milyona çatdırılması proqnoz edilir.

Dövlət Strategiyasında ali təhsil sahəsində nəzərdə tutulmuş vəzifələrden biri kampusların yaradılmasına nail olmaqdır. Strategiyada təhsilin keyfiyyəti prioritət elan olunub. Sənəddə ölkəmizdə keyfiyyət nəticələri və əhatəliliyinə görə dünya ölkələri sırasında aparıcı mövqə tutan təhsil sisteminin formalasdırılması məqsədilə təhsilin keyfiyyətini ölçən göstəricilər sisteminin təkmilləşdirilməsi və təhsilin maliyyələşdirilməsinin onun keyfiyyətinə yönəldilməsi kimi hədəflər öz ekşini təpib. Bu hədəfə çatmaq üçün ölkə Prezidentinin Fərmanı ilə 2019-cu ilde Təhsil Nazirliyinin tabeliyində Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyi yaradılıb. Agentlik mülkiyyət və təşkilat-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında təhsil müəssisələrinin akkreditasiyası və xarici dövlətlərin ali təhsil sahəsində ixtisaslarının tanınması və ekvivalentliyinin müəyyən edilməsi (nostrifikasiyası), xarici ölkələrdə verilen təhsil haqqında sənədlərin tanınması, habelə peşə təhsili üzrə qeyri-formal və informal təhsil formaları vasitəsilə əldə edilmiş biliq, bacarıq, səriştə və təcrübəni qiymətləndirilməsi və tanınması məqsədilə intibah keçirilməsi və peşə ixtisasını təsdiq edən dövlət təhsil sənədinin verilməsi istiqamətləri üzrə faaliyyət göstərir.

Strategiyada qarşıya qoyulan mübühməşəbürslərden biri də ömürboyu təhsil üzrə Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin yaradılması və tətbiqidir. Təhsil Nazirliyi tərəfindən hazırlanmış "Azərbaycan Respublikasının ömürboyu təhsil üzrə Milli Kvalifikasiyalar Çərçivəsi" 2018-ci ildə Nazirlər Kabinetin tərəfindən təsdiq edilib və icrasına başlanılıb.

Qeyd edək ki, Dövlət Strategiyasının qəbulundan sonra ali təhsildə keyfiyyət dəyişiklikləri beynəlxalq təşkilatların hesabatlarında da öz ekşini təpib. Dünya İqtisadi Forumunun Global Rəqabətqabiliyyətlilik Hesabatına (2016) əsasən, Azərbaycan 144 ölkə arasında ali təhsil və təlimin keyfiyyəti göstəricisinə görə 78-ci, ali təhsil cəlb olunma üzrə 94-ci yerdə yüksəlib.

Oruc MUSTAFAYEV

Peşə ilə məktəbdən universitetə

Ölkə Prezidentinin təşəbbüsü ilə reallaşdırılan, təhsil sektorunun yol xəritəsi olan Dövlət Strategiyasının icrası nəticəsində bir sırə əhəmiyyətli nəhliv-yətlər əldə edilib. Qəbul olunan mühüm strategiya və proqramlar nəticəsində dövlət büdcəsindən təhsilə ayrılan xərc-lər əhəmiyyətli şəkildə artıb.

Əvvəli səh. 1

Yüksəlişdə olan peşə təhsili

Strategiyanın icrası nəticəsində peşə təhsili pilləsinin inkişafı dövlət siyasetinin əsas istiqamətlərindən birinə çevrilib. Dövlət başçısının fərman və sərəncamları ilə 2016-ci ilden peşə təhsilində aparılan fealiyyət ardiçil, davamlı xarakter alıb, mərkəzləşdirilib. Bir-birinin ardına verilən qaralar növbəti addımın reallaşmasını sürətləndirdib. “Azərbaycan Respublikasında peşə təhsili və teliminin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi” tötdiq, Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi yaradılıb, “Peşə təhsili haqqında” Qanun qəbul edilib. Qanunda peşə təhsili üzrə 3 səviyyədə - ilk peşə təhsili, texniki peşə təhsili və yüksək texniki peşə təhsili səviyyəsində kadrlar hazırlanıb. Nəzərdə tutulub. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində çalışın, biliq və bacarıqların diaqnostik qiymətləndirilməsi aparılan müəllimlərin dərs yükü və eməkhaqları, idarəetmə və telim fealiyyəti ilə məşğul olan işçilərin eməkhaqları artırılıb.

Təmayülləşmə

Tam orta təhsil səviyyəsində təmayülləşmənin təşkilici Strategiyanın ən əhəmiyyətli hədəflərindən biridir.

Ümumtəhsil müəssisələri məzunlarının gelecek ixtisasları müəyyənləşdirilməsi, həmin ixtisaslar üzrə daha dərinəndə biliq, bacarıq və kompetensiyalar əldə etməsi baxımdan vacib hesab edilen təmayülləşmə müxtəlif təməylər istiqamətləri üzrə X-XI siniflərdə

sində tənzimləmə və idarəetmə funksiyalarının təkmilləşdirilməsidir. Təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyasında nəzərdə tutulan bu istiqamət üzrə həyata keçirilən işlər kifayət qədər əhəmiyyətlidir.

Təhsil müəssisələri şəbəkəsinin optimallaşdırılması və rasionallaşdırılması da bu istiqamət üzrə həyata keçirilən tədbirlərin tərkib hissəsidir. Bu, özünü ham də peşə təhsili sahəsində göstərib. Peşə təhsili sistemimin yenidən qurulması, bu sahədə çəvik idarəetmənin təmin edilməsi məqsədilə ixtisaslaşmış peşə təhsili mərkəzleri yaradılıb. 55 peşə təhsili müəssisəsinin bazasında 24 ixtisaslaşmış peşə təhsili mərkəzi fealiyyətə başlayıb.

lərdə peşə təhsilinin təşkilidir. Ötən il Füzuli idarəetməsi qoyulan müasir peşə təhsili liseyində iqtisadiyyatın inkişaf prioritetlərinə uyğun ixtisaslara üstünlük veriləcək.

2026-ci ilə qədər Tovuz, Qax, Quba rayonları və Sumqayıt şəhərindəki peşə liseylərində yeniləm işləri başa çatacaq və bununla da ölkəmizin əsas şəhər və rayonlarında keyfiyyətli, müasir peşə təhsili almaq mümkündür.

Göründüyü kimi, Azərbaycanda müasir peşə təhsilinin hazırda qərar tutduğu yer 10 il bundan əvvəlindən çox uzaqlaşır. Qəbələ və Bərdə peşə təhsili müəssisələrinin tələbələri Almaniyyada 8 aylıq təcrübə programı keçir. Türkiye ilə imzalanan protokola görə, orta idarəetmənin peşə təhsili müəssisələri yaradılacaq. Müəssisənin ixtisas kurikulum programları Türkiyədə təsdiq olunacaq. Azərbaycan qanunvericiliyi ilə təsbit olunmuş ümumtəhsil fənləri və digər ixtisasların tədrisi əvvəlki qaydada davam edəcək. Tezliklə bu programla qəbul aparılacağına ümidiş isə hər gün bir az da artır.

Hətta Türkiye-Azərbaycan birgə peşə təhsili müəssisəsində təhsil alan tələbələrə həm Azərbaycanın, həm də Türkiyənin diplomunun verilməsi nəzərdə tutulur. Avropa İttifaqı ölkələri ilə da ikili diplom programları arasında yaradılması ilə bağlı anlaşmalar aparılır.

Peşə təhsilinin keyfiyyətini ölçmek üçün əsas göstəricilərdən biri məzunların əmək bazarında uğurudur. Ona görə peşə təhsili müəssisələrinin özəl sektorla əməkdaşlığına böyük önem verilir və kadrların hazırlanmasında peşə təhsili müəssisəsi ilə yanaşı, işəgötürən də iştirak edir. “Dual təhsil” adlanan bu metodla son 3 ildə 1600-dən çox tələbə təhsil alıb. “Dual təhsil” hazırda 70-dən çox işəgötürənlə birgə 9 regionu əhatə edir.

Yeni maliyyələşmə mexanizmı

Strategiyanın icrası nəticəsində Koreya təhsil standartları əsasında Sənaye və İnnovasiyalar üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzi fealiyyətə başlayıb. Hər kesin təccüb və maraqla izlədiyi bu proses uğurla başa çatıb. 2020-2021-ci tədris ilindən etibarən Bakıdakı bu Peşə Təhsil Mərkəzində yüksək texniki peşə - subbakanlar səviyyəsinin tədrisine başlanılb və bu il həmin subbakanların məzun olub. Onların bəziləri ali təhsil müəssisələrinə müsabiqədən kənar qəbul olunmaq imkanından da yararlanıblar.

Yüksek texniki peşə və texniki peşə səviyyələrinin təhsil alınanlar 2023-2024-cü tədris ilindən təhsil tələbə kreditindən de yararlanırlar.

Dəyişməyən nə qalıb?

Strategiyanın imzalanmasından 10 il sonra sənədin icrasına başlanan ilk illərə baxıb bunu düşünməmək mümkün deyil. Bu illər ərzində peşə təhsilinə yaxşıma tamamilə dəyişib və bu təhsil pilləsi təhsil siyasetinin əsas prioritetlərindən birinə çevrilib.

Hazırda ən müasir avadanlıqlarla təchiz olunma və beynəlxalq standartlara uyğun peşə təhsili vermək imkanına malik Bakıda, Bərdədə, Qəbələdə, Gəncədə, İsmayıllıda və Colilabadda müasir peşə təhsil müəssisələri fealiyyət göstərir. Lənkəran şəhərində yeni peşə təhsili müəssisəsinin tikintisi gedir. Gənclərdən ən vacib istiqamətlərdən biri işgaldan azad olunan ərazi-

2018-ci ildə ölkəmizdə ilk dəfə “Peşə təhsili haqqında” Qanun qəbul edilib və beynəlxalq təcrübəyə uyğun olaraq 3 səviyyəli peşə təhsili sisteminə keçilib.

2020-ci ildən etibarən yüksək texniki peşə təhsili səviyyəsinə tələbə qəbuluna başlanılıb və hazırda 2423 tələbə bu təhsil səviyyəsində təhsil alır.

2017-2018-ci illərdə 60 peşə təhsili müəssisəsində çalışın 2 minədək müəllim və istehsalat təlimi usətasının bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsi aparılıb, onların həftəlik dərs yükü norması 1,5 dəfə, aylıq vəzifə maaşı orta hesabla 2 dəfə artırılıb.

Hazırda 232 peşə təmayüllü sinif 196 məktəbdə 3500-dən çox sağıldı əhatə edir. Və məktəbi bitirəndə azy 2 peşə ilə bağlı məlumatı və minimum bilik və bacarığı olan gənclərin sayı ildən-ilə artır.

Peşə təhsili sisteminin yenidən qurulması, bu sahədə çəvik idarəetmənin təmin edilməsi məqsədilə ixtisaslaşmış peşə təhsili mərkəzləri yaradılıb. 55 peşə təhsili müəssisəsindən 24 ixtisaslaşmış peşə təhsili mərkəzi fealiyyətə başlayıb.

“Dual təhsil” adlanan bu metodla son 3 ildə 1600-dən çox tələbə təhsil alıb. “Dual təhsil” hazırda 70-dən çox işəgötürənlə birgə 9 regionu əhatə edir.

Peşə təhsilində bu gütün əsas mövzusu bu ildən ilk dəfə olaraq peşə təhsili sahəsinin maliyyələşdirilməsindən yenilikdir. Artıq peşə təhsili müəssisələrində də adambaşına maliyyələşmə sisteminə keçilir. İlk mərhələdə 8 müəssisə bu sistəm əsasında maliyyələşəcək.

Ruhiyyə DAŞSALAHLİ

aparılır. Şagirdlərin 30 faizindən çoxunun cəlb edildiyi təməylü siniflər özünü doğrultduğundan proses genişləndirilib. Peşələr tanışlıq, peşələr maraqla yaradılmasına əmumi təhsil müəssisələrindən başlanıb. Belə ki, məktəblərdə həm ayri-ayrı fənlər, həm də peşə istiqamətləri üzrə təməylü siniflər yaradılıb. Təhsilələrin peşə seçimini və emek fealiyyətinə hazırlanması, məşğullüğünün təmin edilməsi məqsədi ilə X siniflərdə peşə təməyllü siniflər açılıb. 20 əmumi təhsil müəssisəsindən başlayan proses böyüdücə boyuyub. Təkcə bu tədris ilindən dəhə 116 məktəbdə peşə təməyllü sinif teşkil olunub. Hazırda 232 peşə təməyllü sinif 196 məktəbdə 3500-dən çox şagirdi əhatə edir. Və məktəbi bitirəndə azy 2 peşə ilə bağlı məlumatı və minimum bilik və bacarığı olan gənclərin sayı ildən-ilə artır.

Təhsildə idarəetmə: peşə təhsili müəssisələrində yeni mexanizm işə düşür

Daha bir istiqamət təhsildə müasir idarəetmə sisteminin formalşdırılmasıdır. Təbii ki, nəticələrinə görə cavabdeh, şəffaf və səmərəli tənzimləmə mexanizmlərinə malik, dövlət-ictimai xarakterli və dövlət-biznes partnyorluğuna əsaslanan bir sistemdən səhəb gedir. Bu istiqamətdə əsas hədəflərdən biri məhz təhsil sahə-

Oktyabrin 23-də "Biologiya, ekologiya, fizika və mexanika kada qeyri-xətti təzahür" mövzusunda beynəlxalq konfransın açılış mərasimi keçirilib.

Konfrans Elm və Təhsil Nəzirliyi, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi və Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin (UNEC) təşkilatçılığı ilə Əməkdar elm xadimi, Almaniyanın Münhen Texniki Universitetinin professoru, Humboldt

mükafatlı olan ilk azərbaycanlı alim, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru Məsud Əfəndiyevin 70 illik yubileyinə həsr olunub.

Tədbir iştirakçıları öncə Fəxri xiyabanda Ümummilli Lider Heydər Əliyevin məzarını ziyarət edərək öntünə əklil və gül dəstələri qoyub, Ulu Öndərin öziz xatırmasını ehtiramla yad ediblər.

UNEC-də təşkil olunan konfransın açılış mərasimində elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev, ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Fuad Məradov, UNEC-in rektoru Ədalət Məradov, dövlət qurumlarının rəhbərləri, rektorlar, həmçinin dünyadan müxtəlif ölkələrinən olan alim və yubilyarın dostları iştirak ediblər.

UNEC-in rektoru Ədalət Məradov açılış nitqi ilə çıxış edərək iştirakçıları salamlayıb, dünyasöhrəlli azərbaycanlı alim Məsud Əfəndiyevin 70 illik yubileyinin rəhbərlik etdiyi ali

Məsud Əfəndiyevin 70 illik yubileyi münasibətilə beynəlxalq konfrans

məktəbdə qeyd olunmasını əlamətdar hadisə adlandırıb.

Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev Məsud Əfəndiyevi 70 illik yubileyi münasibətilə tebrik edib və ona uğurlar arzulayıb. Alimin yubileyini doğma vətənində keçirməsinin əhəmiyyətini vurgulayan nazir bu addımin gənc nəslə vətənpərvərlik hissini aşınması baxımdan önəmliliyini qeyd edib.

Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Fuad Məradov Məsud Əfəndiyevin uzun illər Almaniyada yaşamasına baxmayaraq, həmişə vətəninin, xalqının inkişafı üçün çalışdığını diqqətə çatdırıb.

Yubiley tədbiri Kanadanın Fields Institutunun direktoru Xumar Murtu, Gürcüstanın keçmiş elm və təhsil naziri Mi-

xei Çenkeli, Toronto Beynəlxalq Biznes Universitetinin rektoru Feridun Hamdilahpur, tədbire onlayn qoşulan kimya üzrə Nobel mükafatı laureati Ariel Varşel, professor Roald Saqdeyev, Aleksandr von Humboldt Fonduun Sponsorluq və şəbəkə departamentinin rəhbəri Steffen Mehliçin çıxış-

ları ilə davam edib. Çıxış edənlər azərbaycanlı alimin riyaziyyat elminə verdiyi töhfələrdən danışıblar.

Sonda Məsud Əfəndiyev göstərilən diqqət və xoş sözlərə görə təşəkkürünü bildirib.

Qeyd edək ki, konfrans oktyabrın 26-na kimi panel müzakirələrlə davam edib.

Yüksək nəticə, yüksək qayğı Prezident təqaüdçüləri təəssüratlarını bölüşür

Xəbər verildiyi kimi Prezident İlham Əliyev 2023-2024-cü tədris ilində Azərbaycanda ali məktəblərə daxil olmuş tələbələrə Prezident təqaüdünə verilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən bu tədris ilində tələbə qəbulu imtahanlarında ixtisas qrupları üzrə ən yüksək nəticələr göstərmış və ali məktəblərə daxil olmuş 102 tələbə Prezident təqaüdü alacaq. Həmin təqaüdçülərən bir neçə tələbələri oxuculara təqdim edirik.

Ləman Quliyeva, Prezident təqaüdçüsü, ADA-nın riyaziyyat fakültəsinin I kurs tələbəsi: 2006-ci ildə Bakıda anadan olub. Nəsimi Rzayev adına 169 nömrəli tam orta məktəbi fərqlənmə attestatı ilə bitirib. I və IV ixtisas qrupları üzrə 22-23 iyul tarixlərində keçirilən qəbul imtahanında I ixtisas qrupu üzrə ən yüksək nəticə göstərib. İmtahanın ikinci mərhələsində 395.5 bal, birinci mərhələsində isə 297.5 bal olmaqla ümumilikdə I ixtisas qrupu üzrə 693 bal toplayıb. Hazırda gənc tələbə ADA Universitetində riyaziyyat ixtisası üzrə təhsil alır. Prezident təqaüdünə layiq görüldüyü eşidən sevincin hədd-hüdudu olmayıb, qürur hissi keçirib. Sevinir ki, valideynləri onunla fərqli edir. Bundan böyük xösbəxtlik mənim üçün nə ola bi-

lər? -deyir. Prezident təqaüdçüsü gələcəkdə magistr təhsilini xaricdə davam etdirmək arzusunda olduğunu söyləyir.

ADA Universitetinin rektoru Həzir Paşayev Ləman Quliyevanı qəbul edərək DİM intahanundan 650-dən yuxarı bal topladığını göra onu təhsil haqqından azad edib.

Nuranə Payızova, Prezident təqaüdçüsü, Bakı Dövlət Universitetinin mexanika-riyaziyyat fakültəsinin I kurs tələbəsi: Sumqayıtdakı 5 nömrəli tam orta məktəbi bitirib. Bu il keçirilən qəbul imtahanlarında 677,1 bal toplayaraq Bakı Dövlət Universitetinin mexanika-riyaziyyat fakültəsinə qəbul olunub. Bu gün də öz həyecanını gizlədə bilmir: "Bu şad xəber məni hədsiz sevindirdi. Zəhmətimin hədər getməməsi mənə sanki bir dünya başılaşdı".

Onunla həmsəhər olarkən gənc tələbənin qazandığı uğurlardan məmənunluğunu mənim də əhvalıma xoş ovqat qatırıb. Həm ali məktəbə qəbul olunduğuuna, həm də Prezident təqaüdünə layiq görüldüyüne görə gənc tələbə ikiqat sevinc hissi yaşayırı. Nuranə özü bu barədə belə dedi:

"Bu təqaüdü qazanmaq çoxdanlı arzum idи və nəhayət ki, reallaşdı. Özümə qarşı çox tələbkar olmuşam. Sınaq imtahanlarından da yüksək notice əldə edirdim. Buna görə də qəbul imtahanlarından yüksək bal toplayacağıma əmin idim. Riyaziyyat bütün elmlərin arasındadır. Bu fənlə bağlı keçirilən bütün bilik yarışmalarına qatılmışım və uğur qaz-

anmışam. Müəllim peşəsi şörafəlidir, müqəddəsdir. Ən böyük arzum BDU-nun tələbəsi adını qazanmaq idи, onu da qazandım. İnsanlara bilik vermək, elm öyrətmək, onları həyata düzgün istiqamətləndirmək kimi mühüm vəzifənin öhdəsindən ancaq müəllim gələ bilər. Elə ona görə də olduqca şərəflə və mesuliyyətli işdir müəllimlik. Yaxşı müəllim olmaq üçünse gərek savadlı, bacarıqlı olasan. Arzum gələcəkdə magistratura təhsili almaq, şagirdlərimə riyaziyyat fənnini sevdirməkdir."

Prezident təqaüdünə layiq görülen tələbələrdən biri də Fizika, riyaziyyat və informatika təməyllü respublika liseyinin məzunu Fatimə Əliyevadır. Oxuduğu müddətdə çox çalışqan, özünə qarşı tələbkar savadlı, nümunəvi şagirdlərdən biri olub. Liseyi əla qiymətlərlə başa vurub. Müxtəlif layihələrdə, olimpiadalarda və müsabiqələrdə iştirak edib. Dəfələrlə informatika və riyaziyyatdan olimpiadalaraya qatılıb, məktəbdaxili və şəhərlərarası yarışlarda iştirak edərək birincilik qazanıb. 2023-cü ildə liseyi fərqlənmə attestatı ilə bitirib, 679,6 balla Bakı Ali Neft Məktəbinə İnformasiya təhlükəsizliyi ixtisasına yiyələnib: "Sərəncamda adları çəkilən tələbələr arasında adımı gördükdə çox sevindim. Prezident təqaüdçüsü kimi gələcək planlarım çoxdur, bəkalavr səviyyəsini bitirdikdən sonra təhsilimi xaricdə davam etdirəcəyəm".

Sifai SƏFƏROVA

"Ulduz" futbol akademiyası açılıb

Oktyabrin 23-də Xəzər rayonunun Şagan qəsəbəsində "Ulduz" futbol akademiyasının açılış mərasimi keçirilib.

Açılış mərasimində gənclər və idman nəzirinin müavini Firudin Qayıbov "Ulduz" futbol akademiyasının fealiyyətinin nazirlik tərəfindən destekləndiyini bildirib və burada çıxış edən uşaqların gələcəkdə böyük nailiyətlər qazanaqlarına əminliyini ifadə edib.

Elm və təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov çıxışında ölkə başçısı tərəfindən idman xüsusi diqqət, qayğı gösterildiyindən, belə akademiyaların fealiyyətə başlamasının əhəmiyyətindən bəhs edib, həmçinin buradakı uşaqların Azərbaycan futbolunun inkişafına töhfə verəcəklərini vurgulayıb.

Digər çıxışçılar da öz növbələrində akademiyanın önemindən bəhs ediblər və iştirakçılarla uğurlar arzulayıblar.

Rəsmi çıxışlardan sonra isə "Ulduz" futbol akademiyası ilə bağlı videoçarx nümayiş etdirilib.

Tələbə-məzunlar “Maarifçi” təcrübə programında

“Maarifçi” tələbə-məzun təcrübə proqramına qeydiyyat başlayıb. Bu barədə Təhsilin İnkişafı Fonduñun rəsmi səhifəsindəki “layihələr” bölməsində məlumat yerləşdirilib. Proqrama qatılmaq istəyənlər dekabrın 15-dək həmin bölmədəki keçid vasitəsilə müraciət edə bilirlər. Oktyabrın 20-də Azərbaycan Texniki Universitetinin Davamlı İnkişaf Mərkəzində Elm və Təhsil Nazirliyi, həmçinin Təhsilin İnkişafı Fonduñun təşəbbüsü ilə “Maarifçi” tələbə-məzun təcrübə proqramının təqdimat mərasimi keçirilib. Təqdimat mərasimində Elm və Təhsil Nazirliyinin İnformasiya və vətəndaşlarla xidmət şübhəsinin müdür müavini Səbuhı Rzayev, Təhsilin İnkişafı Fonduñun İdarə Heyətinin sədr müavini vəzifəsini icra edən Nərgiz İsmayılova və nazirliyin Korporativ idarəetmə sektorunun müdürü Şəhriyar Laçınov layihə ilə bağlı geniş məlumat verib, iştirakçıları maraqlandıran sualları cavablandırıblar.

Proqram elm və təhsil sahəsində insan resurslarının formalasdırılmasında müstəsnə rol oynayacaq

vablandırılması), statistika, qrifik dizayner, sosial media idarəetməsi.

3 mərhələdə SEÇİM

Seçim prosesi orizə forması, yazılı imtahan və müsahibə olmaqla üç mərhələdən ibarətdir. Mərhələlərdən uğurla keçən namızədin orizə formasında qeyd etdiyi müvafiq struktur bölməyə yerləşdirilməsi nəzərdən keçirilecek.

Seçimi nazirliyin İnsan resursları və İnformasiya və Vətəndaşlarla xidmət şübhərinin, Təhsilin İnkişafı Fondu, eləcə də, təcrübə proqramının icra ediləcəyi qurumun nümayəndələrindən ibarət idarəetmə komissiyası həyata keçirəcək.

Proqram çərçivəsində təlimlərə, təcrübəli rəhbər şəxslərlə mentorluq proseslərinə də qatılacaqlar

Seçim prosesində uğur qazanan namızədlər program çərçivəsində Elm və Təhsil Nazirliyinin Aparatı, qurumları və regional təhsil idarəərində təcrübə keçmək imkanı elədə edəcəklər. Bu proses getdikcə genişlənəcək və nazirliyin daha çox qurumuñu əhatə edəcək. Belə ki, ilk mərhələdə təcrübəçilər Elm və Təhsil Nazirliyinin müvafiq şübhələrində,

məqsədilə hər bir təcrübəçiyə aylıq 200 manat ödəniş nəzərdə tutulub.

Təcrübə proqramı nəyə hesablanıb?

“Maarifçi” proqramının icrasının müəyyən gözləmlər var. İlk növbədə, layihənin icrası sayəsində Elm və Təhsil Nazirliyinin fealiyyəti və məqsədləri daha yaxşı başa düşülcək. Şəffaflıq üçün də təcrübə proqramı uğurlu yol sayılır. Belə ki, proses tələbə və məzunlara açıq olacaq. Onlar nazirliyin layihə və proqramlarında feal iştirak edəcəklər. Tələbə və məzunlar üçün dəyərli təcrübə və bacarıqlar qazandıracaq proqram onların arasında kommunikasiya və əməkdaşlıq imkanlarını genişləndirəcək, elm və təhsil sahəsində gələcək iş imkanlarını artıracaq və beləliklə, “Maarifçi” tələbə və məzunların şəbəkəsi formalaslaşacaq.

Bacarıqlı, təhsilli, yüksək motivasiyalı şəxslərlə işləmək təhsilin inkişafına şəbəb olacaq

Səbuhı Rzayev təqdim olunan layihə ilə bağlı “Azərbaycan müəllimi” qəzetiñə dənizşərən ölkə üçün tamañılı yeni olan təcrübə imkanlarını

Mərkəzləşmiş təcrübə imkanı

“Maarifçi” elm və təhsil sahəsində tələbələr və məzunlar üçün mərkəzləşmiş təcrübə imkanları yaradır. Elm və Təhsil Nazirliyi və təbe qurumalarına həyata keçiriləcək layihənin məqsədi sözügedən sahədə insan resurslarının formalasdırılmasıdır. Praktiki fealiyyətlə tələbə və məzunlar sahəvi biliq, bacarıqlarının artırmasına nail olacaq, onlar təhsil sahəsində müasir yanaşmaları öyrənmərəməni edəcək, həmçinin təhsil islahatlarının həyata keçirilməsi prosesinə dəstək olacaq.

Kimlər “Maarifçi” ola bilər?

“Maarifçi” proqramında elm və təhsil sahəsində karyera qurmayı hədəfleyən, bu sahənin inkişafına töhfə vermək istəyənlər iştirak edə biləcək. Müraciətçilər arasından ali təhsilin bakalavrıatı seviyyəsi üzrə müvafiq ixtisaslardan təhsil alan III və IV kurs tələbələri, magistratura seviyyəsində təhsil alan tələbələr, eləcə də son 3 ilin məzunları seçilecək. Tələbə ki, onlar orte müvəffəqiyət göstəricisi 71 (4 ballıq sistemdə 1.7 və yuxarı) və yuxarı, təhsil göstəriciləri yaxşı seviyyədə olarsa... Bundan başqa, ixtisas təhsilinin müraciət etdiyi sahəyə uyğun olması da arzuolandırındır.

“Maarifçi”ni əhatə etdiyi ixtisas sahələrinə görənə, siyahı genişdir: İnformasiya texnologiyaları və elektron xidmətlər, analitik təhlil və araşdırma, layihələrin idarə olunması, insan resursları, ümumi idarəetmə, təhsil idarəetməsi (ümumi və ali təhsil), iqtisadiyyətələr, media və kommunikasiya, sənədlərin dövriyyəsi, arxiv işi, beynəlxalq əlaqələr, hüquq, vətəndaşlarla iş (vətəndaş qəbulu, yazılı, elektron, maliyyə və zəngli vətəndaş müraciətlerinin ca-

yüksek dəyərləndirib: “İndiyədə tələbələr üçün təcrübə imkanları yaradılsı da, bu, mərkəzləşmiş seviyyədə olmurdu. Hər qurum özü təcrübə proqramı elan edir, müəyyən kriteriyalarla bacarıqlı tələbələri özünün təcrübə prosesinə qoşurdu. Bu ilden nazirliyin mərkəzləşmiş təcrübə programı tətbiq olunacaq. Bu proqram vasitəsilə neinki tələbələri təcrübə prosesinə cəlb edəcəyik, eləcə də ölkədə elmin, təhsilin inkişafına töhfə vermek istəyən, bu sahədə motivasiyalı yüksək olan şəxsləri təcrübə mündəttində inkişaf etdirməye çalışacaq. Həmin şəxslər hesabına kadi ehtiyatı zənginləşəcək. Həsab edirəm ki, bu sahədə nə qədər bacarıqlı, təhsilli, yüksək motivasiyalı şəxslər işləyərsə, bu, təhsilin inkişafına şəbəb olacaq”.

S.Rzayev proqramın tədricin genişlənəcəyini deyib: “Ümumtəhsil, mərkəbzəqədə təhsil müəssisələrinin tələbələr tətbiq mündəttində fealiyyət göstərən elmi institutlarda belə tələbələrə davamlı təcrübə imkanları yaradacaq”.

Layihə üçün tələb olunan maliyyənin müəyyən qismını öz üzərindən tətbiq edən Təhsilin İnkişafı Fondunda da təqədū proqramına böyük maraq var. Təhsilin İnkişafı Fondu İdarə Heyətinin sədr müavini Nərgiz İsmayılovanın fikrincə, “Maarifçi” önəmlü layihədir və getdikcə genişlənərək uğurlu temin edilecək.

Nazirliyin strukturuñuna daxil olan qurumlarda təcrübə proqramının iştirakçılarının gündəlik xərcləri Təhsilin İnkişafı Fonduñun ayırdığı vəsaitle təmin edilecək.

Qeyd edək ki, iştirakçıların günlük və qida xərclərinin qarşlanması

Ruhiyyə DAŞSALAHLİ

“Elm və Təhsil Nazirliyinin re-

gionlarda da təbe qurumlarının olması bölgelərdə gənclər bu təcrübə proqramından yararlanmasına imkan yaradacaq”, - deyən ETN-de sektor müdürü Şəhriyar Laçınov proqramın regionlarda yaradacağı öks-sədaya diqqət çəkib: “Regiondan çıxan gənc olaraq bunun nə qədər önemli olduğunu bilirom”.

Ruhiyyə DAŞSALAHLİ

Təhsildə əlçatanlıq

24927 gənc təhsil tələbə krediti əldə edib

Ölkəmizdə təhsilin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi, təhsildə əlçatanlığın təmin olunması məqsədilə bir sıra sosial yönülü layihələr həyata keçirilir. Bu istiqamətdə atılan ən müüm addımlardan biridə Təhsil Tələbə Krediti Fonduñun (TTKF) yaradılmışdır. Qeyd edək ki, Təhsil Tələbə Krediti Fondu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti canab İlham Əliyevin 17 iyun 2021-ci il tarixli Fərmanına əsasən Elm və Təhsil Nazirliyinin tabeliyində yaradılıb. Fondu əsas məqsədi təhsilin həminin, xüsusi də axtəminatlı ailələrindən olan vətəndaşların təhsilə çıxış imkanlarını genişləndirmək, hər bir tələbəyə istədiyi ixtisas üzrə təhsil almasına şərait yaratmaqdır.

Jala Rehimli

Bəhram Bəhramzadə

Dilbər Orucova

“Fond tələbələrə təhsilini davam etdirməkdən çox gözəl şərait yaradır”

Jala Rehimli Bakı Slavyan Universitetinin II kurs tələbəsidir. “Xarici dil müəllimliyi” (alman dil) ixtisası üzrə təhsil alır. Ailenin maddi vəziyyətini nəzərə alaraq təhsil almağın çətin olduğunu qeyd edir: “Bunun üçün de Fonda müraciət etdim. Müraciətim təsdiqləndikdən sonra mənmin təhsil haqqıñ TTKF tərəfindən qarşılındır. Qeyd etdiyim kimi, təhsil haqqını ödəməkdə qətinlik cəkirdim və bu sahədən də ali təhsil alma şansını itirə biledim. Amma Təhsil Tələbə Krediti Fondu bu məsələdə mənim köyməyini çatdı. Ali təhsil alma üçün bu imkandır faydalandım. Fond tələbələrə təhsilsilə davam etməsindən çox gözəl şərait yaradır”.

Jala Rehimli 2023-cü ilin fevral ayında 3 ay müddətində TTKF-de könülli olaraq fəaliyyət göstərdiyini de qeyd edib. 17 mindən çox tələbə ilə əlaqə saxlayıb və onları Fond barəsində məlumatlandırmış. 3 ay sonunda isə somerli fəaliyyətinə görə qızıl diploma təltif olunub. O, müəllimlik peşəsinə çox sevdiyini və universiteti bitirdikdən sonra alman dili müəllimi işləmək istədiyini bildirib.

“Fondun yaradılması biz gənclərin təhsil imkanlarını artırır”

Dilbər Orucova da Təhsil Tələbə Krediti Fonduñun yaradıldığı imkanlardan faydalanan gənclərden biridir. O, Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin “Ekologiya müəllimliyi” ixtisası üzrə I kurs tələbəsidır. “Fond haqqında videoçarxlar, müxtəlif növ informasiyalar zamanla sosial şəbəkələrdə qarşılıq çıxır. Bir çox tanışın da bu barədə məlumat əldə etmək istədiyini gördükde mənim de marağım artıb. Bu barədə bilgilərimi artırırdı. Tələbələrə davamlı təcrübə imkanları yaradacaq”.

“Tələbələr üçün yaradılan bu şərait dövlətimizin təhsilə, gənclərə olan diqqət və qayğısimın nəticəsidir”

2019-2023-cü illərdə Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin “Sosial iş” ixtisası üzrə bakalavr təhsili almış, ha-

zırda Azərbaycan Turizm və Menecment Universitetinin “Biznesin təkili və idarə olunması” ixtisasında magistratura pillesi üzrə I kurs tələbəsi Bəhram Bəhramzadə Fondu haqqında dəstləri, eləcə də sosial şəbəkələr vasitəsilə məlumat əldə etdiyini deyir: “TTKF-nin yaradıldığı imkanlardan faydalanan tələbələrdən biri de mənəm. Kredit haqqında daha geniş məlumat sahib olmaq üçün həm Fonda, həm də universitetin rəhbərliyinə müraciət etmişim. İster bakalavr dövründə, isterse də magistraturaya daxil olanda maddi sixintilər olduğundan ödenişlə bağlı müəyyən çətinliklərim var idi. Təhsil tələbə kreditinin mövcudluğu təhsilimi davam etməkdə mənə maddi destək və böyük faydalıdım. Kreditin standart növündən yararlanıram. Tələbələr üçün yaradılan bu şərait dövlətimizin təhsilə, gənclərə olan diqqət və qayğısimın nəticəsidir. Fond sayəsində təhsilə əlçatanlıq təmin olunub və hər kəsin istədiyi ixtisas üzrə təhsil almamasına imkan yaradılıb”.

Tünzalə QULİYEVA

"Arzularınızın arxasında gedin"

"Yeni çağrıışlar" onlayn müzakirə programının budəfəki qonağı "Microsoft" şirkətinin öyrənmə təcrübələri üzrə direktoru Castin Edvards olub. Elm və Təhsil Nazirliyinin dəstəyi və "T-Network" təhsil işçilərinin təcrübə və kommunikasiya platformasının təşkilatçılığı ilə baş tutan "Yeni çağrıışlar" programı 20 oktyabr 2023-cü il tarixinə yaxınlaşan bölmündə cənab Edvards ilə oyun əsası öyrənmə barəsində danışılıb.

"T-Network"ün rəhbəri, təhsilin idarə olunması üzrə mütəxəssis Cəfar Mənsiminin təqdimatında davam edən program Elm və Təhsil Nazirliyinin "Facebook" şəhifəsi üzərində Mətin Axundunun tərcüməsi ilə Azərbaycan dilində canlı yayımlanıb.

"Minecraft" ideyası

Görüşün aparıcısı C.Mənsimi qonağı salamlayaraq izleyicilərə töqdim edib. Bildirik ki, Castin Edvards dünyənin on məşhur kompüter oyunlarından sayılan "Minecraft"-in təhsil versiyası üçün kurikulum, təhsil siyaseti, qiymətləndirmə komandasına rəhbərlik edir. Həmçinin C.Edvards Nobel Sülh Mərkəzi və YUNESKO ilə əməkdaşlıq çərçivəsində 100-dən çox ölkədə milyonlara istifadəçisi olan təhsil layihələri üzərində işleyib, Böyük Britaniyanın Kurikulum, İmtahan və Qiymətləndirmə Şurasının (CCEA) baş icraçı direktoru vesifində çalışıb.

Castin Edvards programda iştirak üçün təşkəkünü bildirib və "Minecraft" ideyası haqqında bəhs edib. Qonaq kompüter oyunlarının öyrənenlər üçün çox gözəl vasitə olduğunu dileyər və qeyd edib ki, fealiyyət eyləncəli olduğunu zaman öyrənenlərə daha xoş görür, onlar bəyəndikləri fənlərə bağlı da çox mölumatlı olmaq, kəşf etmek isteyirlər. "Minecraft"ı olduqla məraqlı platforma addalandıran C.Edvards deyib: "Platformada "Sandbox" deyilən bir princip var ki, orada birin birə olan kvadrat ölçüsündə sənki bir məkan yaradılır və bu məkan daxilində müxtəlif fealiyyətlər - riyaziyyat, fizika, kimya üzrə biliklər virtual reallıqda 3D ölçüsündə tətbiq edilə bilər. Yani siz yaşasınız, görmək istediyiniz şəhərin reallıqlarını yarada bilərsiniz və bu memarlıq, şəhərsalma, dizayn və yaradıcılıq baxımından mühəndislik üçün çox gözəl platformadır. Burada müxtəlif alətlərdən istifadə edərək problemlərlə bağlı çözümlər, həll yolları tapa bilərsiniz. "Minecraft" istənilən şəxs üçün istənilən yerdə öyrənmə olçətan, onu müxtəlif formallarda mümkin edən platformadır".

Qonağın sözlerinə görə, "Minecraft" platformasının təhsil üçün nəzərdə tutulan versiyası müəllimi və əzəzli, müəllimin fəaliyyətini daha da doğan, tamamlanmış edir. "Minecraft" məktəblərdə riyaziyyat, fizika, ingiliscə dili fənlərinin öyrəndilməsində, universitetlərdə kvant riyaziyyatı (mexanikası), kvant fizikası fənləri üçün istifadə olunur, eyni zamanda senayədə, şirkətlərdə müxtəlif istiqamətlərdə istifadə edilə bilər. C.Edvards bildirib ki, məktəbin dövlət və ya özəl formatda fəaliyyətindən asılı olmayaraq oyun əsası yanışmalari, xüsusilə "Minecraft" tətbiq etmek olar. Mobil cihazlar və fərdi kompüterlər, planşetlər vasitəsilə programı yükleyərək tətbiq etmek, sinif şəraitində icra etmek mümkündür.

Castin Edvards:
"Rəqəmsal texnologiyalar dünyəni daha geniş şəkildə kəşf etmək imkanı verir"

"Super məktəblər"

"Microsoft"un direktorubildir ki, uşaqların təcərülinin əsas-bucaqsız olmasına nəzərə alaraq "Minecraft"da "Super məktəb" deyilən platforma yaradılb. Burada uşaqlara innovativ, çağdaş, yenilikçi ideyalarını geniş formada tətbiq etmələri üçün imkan yaradılıb və platforma uşaqlar tərəfindən çox sevilib. Onlar oyun vasitəsi arzı etdikləri məktəbi qurur, gələcəyin məktəbinin düşündürkə oradakı müxtəlif səpkili problemləri həll edirlər. Uşaqların yaratdığı məktəblərdə açıq və qapalı məkanlar, fiziki həsrətlər yer alır. Eyni zamanda uşaqlar məktəbin daha da əlvan, maraqlı olması üçün inçəsonat baxımından maraqlı ideyalar irəli sürürler. Qonaqın fikrincə, müxtəlif çağrıışların, çətinliklərin birlükde həll olunması üçün bu tipli oyunlar çox gözəl vasitə hesab edilir.

C.Edvards deyib: "Men deyə bilerəm ki, uşaqlar kollektiv şəkildə müxtəlif problemləri həll etməyi, birgə işi çox xoşlaysırlar. Uşaqlar anlayırlar ki, yaradıcı olmaq, problemləri

həll etmək üçün geniş çeşidde bacarıqlar olmalıdır. Xüsusi səhəbət gələcək dünyadan gedir, tək intellektual, zəka və biliqlik deyil, həmçinin fiziki hazırlıqla da bir çox mesolərləri həll etmək olar. Kreativlik baxımından birlükde işləmək çox faydalıdır. Bu səbəbdən de uşaqların oyunda iştirakı zamanı onların arasında gələcək memarlar, dizaynerlər, landschaft mühəndisləri, innovativ fikir liderləri olduğunu görürük".

Castin Edvards gələcəyin məktəbini kollektiv, kollaborativ mərkəz kimi gördüyüünü bildirib və qeyd edib ki, yeni məktəb qursayıdı orada uşaqların öyrənmə prosesində zövq almamasını temin edər, məktəbdə açıq məkanlar yaradardı: "Men istərdim ki, məktəbdə divarlardan dəha çox açıq məkanlar olsun və uşaqlar ideya mübadiləsi həyata keçirsinlər. Eyni zamanda dizayn baxımından studiyalar yaradardım ki, uşaqlar orada müzakirə etdiyi fikirləri, ideyaları artıq tətbiq etməyə başasınlar".

Castin Edvards gələcəyin məktəbini kollektiv, kollaborativ mərkəz kimi gördüyüünü bildirib və qeyd edib ki, yeni məktəb qursayıdı orada uşaqların öyrənmə prosesində zövq almamasını temin edər, məktəbdə açıq məkanlar yaradardı: "Men istərdim ki, məktəbdə divarlardan dəha çox açıq məkanlar olsun və uşaqlar ideya mübadiləsi həyata keçirsinlər. Eyni zamanda dizayn baxımından studiyalar yaradardım ki, uşaqlar orada müzakirə etdiyi fikirləri, ideyaları artıq tətbiq etməyə başasınlar".

Proqramın ənənəvi "Təhsil-də yeni çağrıışları 8 güşəli ulduza bənzətsək, daha təhsilli gələcək üçün onun güşələri hansı çağrıışlardan ibarət olar?" sualının cavabında Castin Edvards aşağıdakı çağrıışları öne çəkib:

1. Təhsilin üzərindən keyfiyyət - uşaqlar keyfiyyətli təhsil sistemine ləyiqdirler.

2. İnküvəliyin və bərabər imkanların temin olunması.

3. Rəqəmsal boşluq üzərindən körpü salınması. Bütün uşaqların rəqəmsal texnologiyalarından, vəsítələrdən istifadə etmək imkanı olmalıdır.

4. Mülliimlərin iş qəbulu və onların iş yerlərində saxlanılması.

5. Kurikulumun reallığa səyəkənməsi.

6. Biliyin qiymətləndirilməsi və testlər.

7. Sosial-emosional öyrənmə.

8. Bağlılılı məsəlesi - yəni mədəni maariflilik, bağlılıq, müxtəlif insanlar arasında olan bağlar. Uşaqlar erkən yaşlarından başa dəyişməlidirlər ki, müxtəlif xalqlar və insanların yalnız birlikdə çalışaraq, işləyərək əməkdaşlığından istifadə edə bilərlər. Biz dünyamı birlükde yaxşılaşdırma bilərik və birlükde hərəkət etdiyimiz zaman uğurlu olurq. Bu bağlılılı uşaqlara erkən yaşlardan aşlamalıq".

Görüşün sonunda "Microsoft" şirkətinin öyrənmə təcrübələri üzrə direktoru Castin Edvards qlobal uğur qazanmaq istəyənlər üçün "Xəyal etdiyiniz arzuların arxasında gedin" fikrini səsləndirib.

Lamiyə
ƏLİMƏRDANOVA

"Times Higher Education Subject" reyting siyahısında BDU da yer alıb

ABŞ və Böyük Britaniya universitetləri birinci yerdədir

Böyük Britaniyanın Times Higher Education (THE) nəşri oktyabr 26-da 2024-cü il üçün ixtisaslar üzrə dünyının ən yaxşı ali təhsil müəssisələrinin reyting siyahısını (World University Rankings 2024 by subject) açıqlayıb. Bu il siyahıda ABŞ və Böyük Britaniya universitetləri bütün 11 fənn üzrə birinci yerdədir.

Harvard Universiteti və Stanford Universiteti müvafiq istiqamətlərdə - 3 fənn üzrə on çox bal toplayaraq siyahıda birinci yerdədir. Harvard Universiteti mühəndislik, hüquq və heyət elmləri, Stanford Universiteti isə incəsənət və humanitar elmləri, psixiologiya və sosial elmlər üzrə liderlər. Massachusetts Texnologiya Institutu (MIT) biznes və iqtisadiyyat sahəsində liderdir və sosial elmlərdə yüksək mövqedədir.

Qeyd edək ki, Bakı Dövlət Universiteti "Times Higher Education Subject" reyting siyahısında yer alan yeganə Azərbaycan ali təhsil müəssisəsidir. BDU fiziki elmlər (fizika, kimya, geologiya, astronomiya, riyaziyyat və s.) və mühəndislik elmləri (kimya mühəndisliyi, geologiya mühəndisliyi, hidrogeolojiya mühəndisliyi, geofizika mühəndisliyi və s.) üzrə 1001+ mövqelərini tutub.

"Times Higher Education"-a görə, bu gün açıqlanan son cədvəldə 11 fənn reytinginin ilk 10-luğunda təmsil olunan azərzələrin sayı bəs il ərzində 5-dən 8-ə yüksəlib: Avstraliya, Kanada, İsviçrə, Böyük Britaniya və ABŞ, Honkonq, Çin, Sinqapur.

Reytingdə universitetlər aşağıdakı ixtisaslar üzrə qiymətləndirilib: humanitar elmlər; biznes və iqtisadiyyat; klinik və sağlamlıq; kompüter elmləri; təhsil; mühəndislik; hüquq; heyət elmləri; fizika elmləri; psixiologiya; sosial elmlər.

Bu il reytingdən sonra Böyük Britaniya ali məktəbləri üstünlük toşkil edir.

Oruc MUSTAFAYEV

"WorldSkills Azerbaijan" Cənubi Koreya təcrübəsini yaxından öyrənir

"WorldSkills Azerbaijan" təşkilatının nümayəndələri "K-Star Partnership Program for Skills Development" programı çərçivəsində Cənubi Koreyada səfərdə olublar. Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyindən bildirilib ki, səfərin məqsədi beynəlxalq "WorldSkills" yarışlarında bir çox bacarıq istiqamətləri üzrə liderliyini qoruyub saxlayan "WorldSkills Korea"nın təcrübəsini öyrənməkdir.

İllkin olaraq nümayəndə heysti Koreya İnsan Resurslarının İnkışafı Xidmətinin (HRDKorea) təşkil etdiyi 58-ci Milli Bacarıq yarışlarının (2023 Chungcheongnam-do 58th National Skills Competition) açılış mərasimində iştirak və 45-dən çox bacarıq üzrə keçirilən Milli yarış sahələrini ziyarət edib.

Daha sonra, "WorldSkills Azerbaijan" heyətinin üzvləri 8-dən çox ölkə nümayəndəsinin qatıldığı seminarda iştirak edib, bacarıq yarışlarının teşkilinə dair fikir mübadiləsi aparıb və iştirakçıları "WorldSkills Azerbaijan" tərafından inдиə kimi görülen işlər və inkişflər bərədə məlumat veriblər.

Səfərin sonunda "WorldSkills Azerbaijan" təşkilatının sədri Zərina Təhməzova Koreya İnsan Resurslarının İnkışafı Xidmətinin (HRDKorea) baş icraçı direktoru Yeong Jung Kim və vitse-prezidenti Byeong Uk Lee ilə görüşərək Azərbaycanda bacarıqların davamlı artmasına inkişafına dair göstərdikləri dəstəye görə təşəkkür edib.

Qeyd edək ki, "WorldSkills Azerbaijan" platformasının osası 2020-ci ilin oktyabr ayında Azərbaycanın "WorldSkills International" təşkilatına 85-ci üzv kimi qəbul ilə qoyulub. Dünəndə müxtəlif bacarıq istiqamətləri üzrə olimpiya yarışlarının təşkilatçısı kimi tanınan "WorldSkills" hərəkatı əmək bazının tələblərinə və global standartlara uyğun peşəkarlar yetişdirmek, həmin standartları təhsil sistemine integrasiya etmek imkanı yaradır.

Müəllim hazırlığında pedagoji internaturanın rolü

Ölkəmizin milli təhsil sistemində aparılan islahatlar özünün bərəz nümunəsini müəllim hazırlığında yeni keyfiyyət dəyişikliklərində göstərməkdədir. Bu, özünü xüsusən də yeni pedagoji təfəkkürə sahib yüksəkxitəsləş müəllim kadrlarının hazırlanmasında da göstərir. Müəllim hazırlığında mühüm istiqamətlərdən olan pedagoji internaturaların tətbiqi də gənəmünzün reallıqlarından bərədir. Təsədüfi deyildir ki, ölkə başçısı tərəfindən 2013-cü ilde təsdiq olunmuş “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”nda pedagoji internaturaların yaradılması mühüm vəzifələrdən biri kimi öz əksini tapır. Pedagoji internatura dedikdə, ali təhsil müəssisəsi məzunlarının yeni əmək şəraitində təcrübə və adaptasiya dövrü başa düşülür ki, bunun nəticəsində məzun tədricən nəzəri pedagoji kursdan müəllim-pəşkar səviyyəsinə yüksəlir. Azərbaycan Dövlət Pedagoji Universitetinin tədris işləri üzrə prorektoru, siyasi elm-lər üzrə fəlsəfə doktoru, dozent Eldar Aslanov “Azərbaycan müəllimi”nə müsbəhəsində ölkəmizdə tətbiq olunacaq internatura təcrübəsi barədə fikirlərini bölüşüb.

biz gördük.

Müəsahibələrimizin əsas nəticələrindən biri də odur ki, tələbələrimiz bir çox haldə nəzəri cəhdən hazırlıksız olsalar da, gündəlik müəllimlik pəşəsinin praktiki vərdişlərinə, sinif idarə olunmasına, lövhə qarşısında davranmaq və s. kimi mövəqqətlərə hazır deyiller. Nəye görə? Çünkü pedagoji təcrübə, kifayət qədər arzuolunan səviyyədə keçmir. Ona görə de internatura bizim üçün çox vacib bir mövəqqət kimi ortaya çıxdı və 2020-ci ilə təhsil nazirinin əməri ilə yeni dövlət standartları hazırlananda çərçivə şənədi təsdiq olundu. Çərçivə şənəndən qeyd olundu ki, birincisi, 21 kreditlik köhnə qaydalardakı pedagoji təcrübə son semestrində 30 kreditlik pedagoji internatura ilə bağlı çoxlu modellər var. Bu, sadəcə Pedagoji Universitet olaraq bizim təklifimizdir. Bu təkliflər Elm və Təhsil Nazirliyi tərəfindən istənilib. Bu sahədə xarici təcrübə öyrənilib və təkliflər, nazirliyə təqdim olunub. Hazırda həmin təkliflər esasında ümumi pedagoji internatura və ümumiyyətlə, ixtisaslar üzrə təcrübənin keçirilməsi haqqında qaydalar layihəsi hazırlanır. Yeni qaydaların tətbiq olunmasını gözləyirik. Bize bir neçə ay önce Elm və Təhsil Nazirliyi müvafiq tapşırıq məktubu göndərib. Sənəddə pedagoji internaturaların tətbiqi ilə bağlı esas elementlər öz əksini tapıb. Bu, bizim üçün sınaq ili olacaq. Biz burada, belə demək mümkündür, pilot olaraq bu modeli tətbiq edib onun boşluqlarını görməyə çalışacaq. Hazırda müvafiq internatura təşkil olunacaq məktəblərin razılışdırılması prosesi tamamlanmaq üzüdür. Biz ixtisaslar üzrə baza mə-

Eldar Aslanov: “Məzunlarımızın işğaldan azad olunmuş rayonlarımızda məktəblərə təcrübəyə getməsini təşviq edəcəyik”

tətbiq edilir. Bu internaturaların tətbiqi ilə bağlı çoxlu modellər var. Bu, sadəcə Pedagoji Universitet olaraq bizim təklifimizdir. Bu təkliflər Elm və Təhsil Nazirliyi tərəfindən istənilib. Bu sahədə xarici təcrübə öyrənilib və təkliflər, nazirliyə təqdim olunub. Hazırda həmin təkliflər esasında ümumi pedagoji internatura və ümumiyyətlə, ixtisaslar üzrə təcrübənin keçirilməsi haqqında qaydalar layihəsi hazırlanır. Yeni qaydaların tətbiq olunmasını gözləyirik. Bize bir neçə ay önce Elm və Təhsil Nazirliyi müvafiq tapşırıq məktubu göndərib. Sənəddə pedagoji internaturaların tətbiqi ilə bağlı esas elementlər öz əksini tapıb. Bu, bizim üçün sınaq ili olacaq. Biz burada, belə demək mümkündür, pilot olaraq bu modeli tətbiq edib onun boşluqlarını görməyə çalışacaq. Hazırda müvafiq internatura təşkil olunacaq məktəblərin razılışdırılması prosesi tamamlanmaq üzüdür. Biz ixtisaslar üzrə baza mə-

müəllimlərin təcrübəsindən faydalınmasını isteyirik və onlar Azərbaycanın bütün güşələrinə təyinat alanda, eləcə də ən ucqar bir dağ kəndində işləməyə gedəndə ən yaxşı tədris noticolarını gedib orada tətbiq etməyə çalışınlar.

- Yəni artıq hər bir gəncimiz bacarıqlı müəllim kimi yetişmiş olur.

- Bəli. Internatura modelinin spesifikasi xüsusiyətlərindən biri də odur ki, yeni modelin qiymətləndirilməsi ali məktəbin ixtisas üzrə komissiya-sı tərəfindən aparılır. Qiymətləndirmə telebenin tərtib etdiyi hesabatlarla deyil, komissiya qarşısında öncəden verilmiş formaya uyğun hazırlanacağı təqdimat əsasında aparılacaq. Teləbənin təqdimatında yer alan məlumatlar təkrəbəli, hem məktəbin, hem de universitetin ixtisas kadrları olan mütəxəssislər üçün əsas verəcək ki, həmin teləbənin təcrübəsinin 100 bal qiymətləndirilsin. Əgər teləba təcrübədən 51 üst bal alarsa, o təcrübədən keçmiş, 30 kredit toplamış sayılıcaq. Bu, bizim üçün bir təcrübədir. Təcrübədən teləbə uğursuz olarsa nə olacaq? Teləbə növbəti ilin sentyabrında və ya fevralda yenə də bir semestr təcrübədə olacaq, yenidən həmin hesabatı hazırlayacaq.

- İşğaldan azad olunmuş orzulərində, Zəngəzurda internaturaların tətbiqi nəzərdə tutulurmu?

- Sözsüz ki, işğaldan azad olunmuş torpaqlarımızda da pedagoji internaturaların tətbikləri ilə bağlı fikirlərimiz var. Bu məsələdə bizim 3 yaşınamazımız var. Birinci temel yanaşmamız ondan ibarətdir ki, ölkəmizdə ilk müasir məktəb 1831-ci ilde Şuşada açılıb. Qəza məktəbi kimi açılmış məktəbin bir sıra tanınmış məzunları var. Artıq Qarabağda məktəblər bərpa olunur. Ağalıda, Füzülidə, Şuşada bu tədris ilindən, şüfürələr olsun ki, müəllimlərimiz, şagirdlərimiz yeni tədris ilinə başlayırlar. Düşünürüm ki, işğaldan azad olunmuş ərazilər, həm Qarabağ, həm de Şərqi Zəngəzur hayatın qaytması, eləcə də Azərbaycan məktəbinin, Azərbaycan təhsil sisteminin qayıtması böyük bir tarixi hadisədir. İkinci vacib bir məsələ, bilirsiniz ki, 1969-cu ilə ölkəmizin yeganə ali təhsil müəssisəsi kimi Azərbaycan Dövlət Pedagoji İnstitutunun filialı - Xankəndi Pedagoji İnstitutu yaradılıb. 1973-cü ilə filial əsasında müstəqil Xankəndi Pedagoji İnstitutu təşkil edilib. Ali məktəb 1988-ci ilə kimi fealiyyət göstərib. Burada həm Azərbaycan, həm erməni, həm rus bölmələrində minlərlə şagird təhsil alıb. Ali məktəb Azərbaycannı, eləcə də sovet təhsil sisteminə töhfələr verib. Xankəndi Dövlət Pedagoji İnstitutunun Azərbaycan şöbəsi həzirdə çox uğurla Ağcabədi də fealiyyət göstərir. Orada minden çox tələbəmiz təhsil alır.

Oruc MUSTAFAYEV

- Pedagoji internatura ilə bağlı təklifləriniz necədir?

- Bizim təklif etdiyimiz pedagoji internatura modelinin xüsusiyyətlərindən biri ölkənin bütün coğrafiyasına təcrübənin yayılmasıdır. İkinci vacib şərtlərdən biri 6-8 nəfərlik deyil, maksimum iki nəfər qrup halında təcrübənin təşkilidir. Bütün fikirləşirik ki, müəllimin de planları pozulmasın, ona görə de sınıfdə maksimum iki tələbə, arzu edərək ki, bir nəfər olsun. Bir sınıfda bir təcrübəni tələbə olsun. Müəllime de həmin tələbə küməkçi olsun. O dərsin hazırlanmasında və keçirilməsində, ilk mərhələdə köməkçisi, sonra onun müvənni olsun. Bir az təcrübə qazananda, müəllim görəndə ki, həftələr irəlilədikcə həmən tələbəyə artıq bir mövzunu vermək olar, o tələbə mövzusuna hazırlaşın, dərsin hazırlanması prosesini və dərs keçməyi müəllimlə bölmüşün.

- Beləliklə, pedagoji internatura-dan keçən gənc müəllimliyə daha hazırlıqlı başlasın...

- Bəli. Bütün ölkədə internatura təhsili uzun illər tibb təhsilinə aid olub. Yəni dövlətimizin müəllim pəşəsinə verdiyi qiymətdir ki, müəllim hazırlığında da internatura

təbərini razılışdırmaq üçün nazirliyin müvafiq səbəber ilə danışıcıları davam etdirərək baza məktəbləri ilə bağlı tələbləri müəyyənləşdirmiş. Bakıda elə məktəblər var ki, tamayüləşib, məsələn, informatika üzrə. Çox arzu edərək ki, həmin məktəblər bizim informatica müəllimlərimiz üçün baza məktəbi olsun. Bundan əlavə, kimya-biologiya, riyaziyyat, tarix-coğrafiya üzrə təmayüləşən məktəblər var. Biz çox isteyirik ki, tələbələrimiz bu ixtisaslar üzrə neticələri, maddi-texniki bazası, laboratoriya imkanları çox yaxşı olan, həmin fanlər üzrə müəllimlərinin həm diaqnostik qiymətləndirilməsi, həm attestasiya neticələri çox yüksək olan məktəblərə getsinlər. Tələbələrimiz qabaqcıl

Biz öz imkanlarımızı götür-qoy edərək ötan yaz semestrindən məktəblərdən tətbiq etməklə vakant olan ucqar məktəblərdə tətbiqə tələbələrə göndərməyə başladıq. Bu kontekstdə biz işğaldan azad olunmuş rayonlarda, kəndlərimizdə məktəblər fealiyyətə başlayandan sonra məzunlarımızın həmin məktəblərə təcrübəyə getməsini təşviq edəcəyik. Ali məktəb olaraq biz bu prosesə hazırlıq. İstərdik ki, yüzlərlə tələbələrimiz işgalan azad olunmuş rayonlarda məktəblərdə təcrübə keçsin və ya işləsinlər.

Oruc MUSTAFAYEV

“Yeni uğurun başlanğıcı öyrənərək öyrətməkdir”

Elnur Abdiyev:

“Araşdırma, yenilik hər zaman qarşısında yeni yollar açır”

Coxları mənə hələ uşaq yaşlarında “müəllim oğlu müəllim”, deyə müraciət edirdilər. Müəllim sözündəki nur, işq hor xıtab olunanda mənə cəzibəsində saxlayırdı. Uzun müddət bu müraciətin bəynimdə cizdiyi çevrədən kənara çıxı bilmirdim. Atam, böyük qardaşım və bacım da bu müqəddəs peşəni seçmişdilər.

Atama təkcə yaşadığım Neftçala rayonu Aşağı Surra kəndində yox, digər onu tanıyanların sevgi və saygısını görürdükən müəllim pəşəsinin nüfuzu nəzərimdə dəhər-ləndirdi. Hor gün gelecek üçün məsq edirdim. Evde otaqların birinə çəkilib təkbişən şagirdlərə “dərs keçməyim” on sevimli uşaq məşqiliyətim idi.

Nohayət, öz arzuma çatdım və müəllim oldum. Zamanın axarında hədəfim doğru irəlilədim və bir də göründüm çataćığın mənzildəyəm. Elnur Abdiyev keçdiyi yola nəzər salaraq həyat hekayəsinə “Azərbaycan müəllimi”నə danışır.

Neftçala rayonu Z.Əsgərov adına Aşağı Surra kənd tam orta məktəbində Azərbaycan dil və ədəbiyyat müəllimi işleyir. Müəllim pəşəsinə seçdiyindən cıynında ağır bir yükün olduğunu fərqliyədirdər: “Anladım ki, ilk gündən göləcəyin yığılı var cıyninderində və mən o yığıl elə daşınmalyam ki, müqəddəs müəllim adına layiq olsun”.

E. Abdiyev Neftçala rayonu Aşağı Surra kəndində müəllim ailəsində dünyaya göz açıb. Hələ LDU-da tələbə olanda universitetin Tələbə Elmi Şurasında “LDU.press” də rəhbərləndən biri kimi fealiyyət göstərib. Universiteti bitirdikdən sonra bir müddət Cəlilabadda müəllim işleyib. 2011-ci ildə doğma Aşağı Surra kənd tam orta məktəbində Azərbaycan dil və ədəbiyyat müəllimi kimi fealiyyət göstərməye başlayıb. Daim tədris etdiyi fənnin inciləklərini öyrəməyə çalışır, araşdırma aparıb. Əldə etdiyi yeniliklərini şagirdlərinə menimsidir, onlarda zəruri biliq, bacarıq və vərdişlər formalasdırmağa çalışır. Tədris etdiyi fənn şagirdlərinə sevdirmek üçün bilik yarışları, intellektual oyunlar, müsabiqələr təşkil edir. Təkcə işlədiyi pedagoji kollektivdə deyil, rayonda tanınan müəllimlərdəndir.

2021-ci ildə Elm və Təhsil Nazirliyinin fəxri fərmanı ilə təltif olunub. Həm de Neftçala Rayon İcra Hakimiyyətinin fəxri fərmanı ilə təşəkkürnamesini alıb. Şagirdləri ölkə miqyasında müxtəlif yarışlarda uğurları ilə yadda qalıbalar. 2015-ci ildə Ümummilli Liderin anadan olmasının 92-ci ildönümü münasibətilə keçirilən inşa müsabiqəsində şagirdlərindən - Aytac Abdullayeva respublikada ikinci, Zeynəb Quliyeva 2019-cu ildə “Ədəbiyyat biliciliyi” müsabiqəsinde üçüncü, Məhəmməd Rəsulzadə 2023-cü ildə Ümummilli Liderin anadan olmasının 100 illiyi münasibətilə Elm və Təhsil Nazirliyinin keçirdiyi “On yaxşı təqdimat” müsabiqəsinin üçüncü yeri tutublar. 2023-cü ildə respublika fənn olimpiadalarında Rəqsanə Əzizova bürünc medal qazanıb.

Elnur Abdiyev belə düşünür: “Müəllim, ümumiyyətə, daim öz üzündən işləməyi bacarmalıdır. Öyrənmək həyatiñin hər pilləsində lazımdır. Yeni uğurun başlanğıçı öyrənərək öyrətməkdir. Araşdırma, xərəfərək öyrənərək öyrətməkdir. Aradığımızda hər zaman qarşısında yeni yollar açır. Qarışımızda daim işqli yollar açan yeniliklər bütün dövrlərdə qaçılmazdır. Bu gün tohsilimizdəki yeniliklər müsəsər dövrün tələbələrinə cavab verir. Təhsilimiz inkişafı, dünya təhsil sisteminə integrasiyası, on müsəsər metod və üsulların tətbiqi, ölkədə həyata keçirilən təhsil islahatları bu gün bir müəllim kimi mən çox sevindirir. Sevinirəm, ona görə ki, təhsilimizdəki yeniliklər, islahatlar biz müəllimlərə zamanla və an ümədə tələbələrə ayaqlaşmaq üçün stimul vərir. Son dövrlərin gündəmdə olan meselələrdən biri - diaqnostik qiymətləndirmə və müəllimlərin sertifikasiyası, monim zənnimcə, ölkə tohsilinə on deyərlə xiadılardan bividir. Bu prosesin uğurla, mərhələli şəkildə həyata keçiriləsi daha savadlı, bilikli müəllimlərin aşkarlanması üzə çıxarılmasını təmin etməklə təhsilimizin gələcəyinə xüsusi töhfə verəcək”.

Şakir CƏFƏROV

Sağlamlıq ən böyük nemətdir. Hər bir insan onu qorumağı bacarmalı və öz sağlamlığını diqqət etməlidir. İdman sağamlığın rəhnidir. İdmanla məşq olmaq tək insanın sağlamlığını möhkəmləndirmir, həmçinin insanda ruh yüksəkliliyi əmələ gətirir, onun zirək, çevik və dözümlü olmasını şərtləndirir. Təsadüfi deyilməyib ki, sağlam bədəndə sağlam ruh olar.

Şagirdlər məktəbə velosipedlə gedirlər

Bakının Xəzər rayonu Bina qəsəbəsində yerləşən 292 nömrəli tam orta məktəbin əksər şagirdləri də bu inama səykarənək hər gün məktəbə velosipedlə gedib gəlirlər. Bununla da şagirdlər həm idman etmiş olur, həm də dərsə gürmərən başlayırlar. Bunun üçün məktəb həyətində sərait də yaradılıb. Artıq iki ildir ki, məktəbin əksər şagirdləri bundan zövq alaraq gündəlik həyat tərzinə əvvərlərlər. Qeyd edək ki, məktəbin yeni binası Heydər Əliyev Fondu nəstəsi ilə tikilib və ötən tədris ilində cənab Prezident İlham Əliyevin istifadə ilə açılmışdır. Məktəbdə 2000-dən çox şagird tehsil alır. Velosiped parkı da məktəb layihəsində nəzərdə tutulub. Məktəbdə velosiped parkının olması şagirdlərə velosipeddən istifadəyə həvəs

yaratıb və yüksək əhvali-ruhiyə, zehin açıqlığı ilə dərsə başla-malarına vesilə olub.

Tesil ocağının ilk velosiped yürücüsü ibtidai sinif müəllimi Emin Tahayev olub. Onun sözlerinə görə, şagirdlər də həvəslənib bu neqliyyat növündən istifadə ediblər. "Məktəbə gəlib-gedərən velosipeddən istifadə edirəm. Hər gün təxminən 2 km məsafə qət edirəm. İlk vaxtlarda mən tək olurdum, indi şagirdlərimiz də həvəslə menimlə birgə məktəbə velosipedlə golirlər. Məktəbdə əsasən ikinci növbənin şagirdləri velosipeddən daha çox istifadə edirlər. Bu, həm ekoloji cəhdən, həm də sağlamlıq baxımdan yaxşıdır".

Məktəbin ekiciyən şagirdi ve velosiped yürücüsü Hikmət Mübariz 2-ci sinifdə oxuyur. Hikmət velosiped sürməyi çox se-

Sağlam bədəndə sağlam ruh olar...

vir: "Emin müəllime baxıb mən də həvəsləndim. Məktəbə gələn-də velosipedlə golıram, dərslerimi də yaxşı oxuyuram. Böyüyəndə həkim olacağam".

V sinif şagirdi Rauf məktəb yolu çox uzaq olduğu üçün hər gün velosiped sürərək dərsə golir: "Mən hər gün 3 km yolu qət edə-

rək dərsə golıram. Velosiped sürməyi çox xoşlayıram. Məktəbəmizdə bunun üçün uyğun şərait də yaradılıb. Sağlam həyat üçün də bu vacibdir. Həm gündəlik idman etmiş oluram, həm də məktəbə vaxtında gəlib çatıram".

VIII sinif şagirdi Yusif Qəhrəmanov da məktəb yoldaşı kimi

uzaq yolu gələrək dərsə çatır: "Hər gün 5 km yolda velosiped sürürəm. Hemin yolu təxminən yarım saatda golıram. Dostlarımıla bu yolu gəlmək daha maraqlı olur. Yolumuz asfalt olduğu üçün çox rahatlıqla golır".

VII sinif şagirdi İsmayılov Bədənov da məktəbə velosiped sü-

rək golır. İsmayılov bizimlə səh-bətində bildirib ki, bu addımı ilə o sağlamlığına müsbət təsir etməklə yanaşı, həm də vaxtına qə-naat etmisi olur: "Məktəblə evin arası çox uzadır. Yaxında qalan uşaqlar dərsə rahat gölə bilirlər. Bizlər isə velosipedlə golırıq. Velosipedlə gələndə həm vaxta, həm də pulumuza qənaat edirik. Bununla yanaşı idmənnizi da elo yol gəlməklə edirik. Büttün bu üstünlüklerə yanaşı, velosipedə minərək havanı zəhərlə qazlardan, yolları isə tixaclardan qurtarmış oluruq".

Mütəxəssislər velosipeddən istifadənin insan orqanızına faydalı olduğunu dəfələr məlumat verirler. Velosipedlə məktəbə gəlib-getmək nəticədə həm şagirdlərin sağlamlığına müsbət təsir edir, həm də uzaq mesafəli məktəb yolu qət etməye kömək olur. Təmiz mühit sağlam yaşamaq deməkdir.

Rəşad ZİYADOV

Tələbələr inşaat mühəndisliyi üzrə real layihələr işləyəcəklər

AzMİU-da daha bir laboratoriya istifadəyə verildi

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetində (AzMİU) "Inşaat mühəndisliyi üzrə real layihələr işləyəcəklər" laboratoriyasının açılışı olub.

Laboratoriya işgaldən azad olunmuş ərazilərimizdə tikinti-quruculuq işlərində yaxından iştirak edən Türkiyənin "ProYapı" şirkəti ilə AzMİU arasındakı əməkdaşlıq müqaviləsinə esasən şagirdin dəstəyi ilə yaradılıb.

Açılış mərasimində AzMİU-nun rektoru professor Gülcəhrə Məmmədova, "ProYapı" şirkətinin icraçı direktori Akif Aygen, şirkətin mühəndisləri və universitetin professor-müəllim heyeti iştirak edib.

Övvəlcə "ProYapı" şirkətinin fəaliyyəti, həyata keçiridiyi irimiqyaslı layihələrlə bağlı və deşərək nümayiş olunub.

Rektor professor Gülcəhrə Məmmədova çıxış edərək Azərbaycan və Türkiye dövlətləri arasında qardaşlıq əlaqələrinə diqqət çəkib və laboratoriyanın yaradılmasında göstərilən destəyə görə "ProYapı" şirkətinin rəhbərliyinə təşəkkür edib.

Kadr hazırlığında tədrislə yanaşı praktik verdişlərin formalasdırılması da üstünlük verildiyini vurgulayan rektor, AzMİU-nun bir səri yeri və beynəlxalq əlaqələrlə, cümləden "ProYapı" şirkəti ilə əməkdaşlığından danışır. Professor Gülcəhrə Məmmədova qeyd edib ki, AzMİU-tələbələrinin "ProYapı" şirkətində təcrübədə olmasa onların peşə biliklərinə daha dərin-dən imtimənsinə böyük töhfə verir: "Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə işgaldən azad olunmuş ərazilərimizdə həyata keçirilen tikinti-quruculuq işləri, "Böyük Qaydırı" prosesi strateji əhəmiyyətə malikdir və hər birmiz üçün qururverici hadisədir. "ProYapı" şirkətinin həmin orazilərdəki fealiyyəti və universitetimizin şirkətə əməkdaşlığı, tələbələrimizin təcrübəyə cəlb olunması həm də bu baxımdan böyük əhəmiyyətə malikdir".

"ProYapı" şirkətinin icraçı direktori Akif Aygen çıxış edərək şirkətə universitetin əməkdaşlığından momnunluğunu ifadə edib. Akif Aygen bildirib ki, kadr məsələsi istehsalat müəssisələr üçün ən aktual məsələlərdir. O, qeyd edib ki, universitet əlaqələrinin inkişaf etdirilməsi şirkətin kadr potensialı ilə təmin olunması işinə, eləcə də istehsalatda olan bəzi problemlərin tətqiq edilməsinə, innovativ elmi yeniliklərin tətbiq olunmasına və bu yolla səmərəliliyin artırılmasına böyük tökan verir.

AzMİU-nun İnşaat fakültəsinin dekanı Sahib Fərziyev çıxışında laboratoriyanın tədris prosesində daşıdığı əhəmiyyətə diqqət çəkib. Dekan qeyd edib ki, laboratoriya fakültə müəllimlərinə inşaat mühəndisliyi ixtisası üzrə layihələndirmə işini əyani olaraq tələbələrə öyrətməyə imkan verəcək.

Qeyd edək ki, laboratoriyanada AzMİU-nun "Inşaat mühəndisliyi" ixtisasının sonuncu kurs tələbələri qrup şəklində layihə dərslərini hazırlanacaqlar. Bu da kadr hazırlığı prosesini daha mütəşəkkil təşkil etməyə, eyni zamanda ölkəmizin inşaat sektorunu daha peşəkar kadrlarla temin etməklə canlanmasına töhfə verəcək.

Laboratoriya xüsusi programlara təchiz edilmiş təmumiyyət ilə keçirilən "Öziz Şuşa, sən azadsan!", "Öziz Şuşa, biz qayıtımız!" adlı müsabiqədə Nəzrin nitq nominasiyasında fərqlənərək birincilər sırasında olub. 2022-ci ildə Çəngəl Gənclər Portalının təşkilatçılığı ilə keçirilən Uşaq Hüquqlarına həsr olunan "Mühərribəsiz uşaq dünyası" adlı tədbirin də aparıcısı olub. Maraqlı və məzmunlu çıxış ilə məktəbli qız sertifikatla mükafatlandırılıb.

"Öziz Şuşa, sən azadsan"

Elm və Təhsil Nazirliyi, Respublika Uşaq-Gənclər İnkıfət Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilən "Öziz Şuşa, sən azadsan!", "Öziz Şuşa, biz qayıtımız!" adlı müsabiqədə Nəzrin nitq nominasiyasında fərqlənərək birincilər sırasında olub. 2022-ci ildə Çəngəl Gənclər Portalının təşkilatçılığı ilə keçirilən Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 104 illiyinə həsr olunan "AXC 104" adlı yarışmadada yüksək nəticə əldə etdiyi üçün o, təltif olunaq sertifikat qazanıb.

"Qarsıda daha çətin sinaq dururdu"

Nəzrin Haqverdiyeva:
"Münsiflərin üz ifadələrindən hiss etdim ki, qalib olmuşam"

Eyni zamanda, Çağdaş Gənclər Portalının məzun könnillüsü programını bitirdiyinə görə Nəzrin Haqverdiyeva sertifikasi sahib olub. Məktəbli qız hemçinin respublika üzrə şagird qızları əhədi edən "Azerbaijani Women in Science" təhsil, gənc məktəbli soñirlar təşkilatının və rayon üzrə fəaliyyət göstərən Abşeron Gənclər İnkıfət və Karyera Mərkəzinin fəal iştirakçısı və üzvüdür.

2022-ci ilin mayında məktəbin məzunu Şəhid Qədir Heydərovun Abşeron Rayonu Mehdiabاد qəsəbəsində Abşeron Rayon İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə keçirilən Nəzrin Haqverdiyeva 9 və 10-cu siniflərdə oxuyarkən, Respublika fənn olimpiyadlarında riayiyat fənni üzrə öz gücünü sınayıb. Hazırda isə 11-ci sinif üzrə də riayiyat fənnində biliyini sınamağı düşüür. 2023-cü ilin aprelində Xirdalan şəhərində keçirilən Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illiyinə həsr olunan məktəbilərarası "Breyn-rinq" yarışmasına komanda kapitanı olaraq qatılıb və uğur qazanıb.

Məktəbilərarası "Breyn-rinq" yarışması

Nəzrin Haqverdiyeva 9 və 10-cu siniflərdə oxuyarkən, Respublika fənn olimpiyadlarında riayiyat fənni üzrə öz gücünü sınayıb. Hazırda isə 11-ci sinif üzrə də riayiyat fənnində biliyini sınamağı düşüür. 2023-cü ilin aprelində Xirdalan şəhərində keçirilən Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illiyinə həsr olunan məktəbilərarası "Breyn-rinq" yarışmasına komanda kapitanı olaraq qatılıb və uğur qazanıb.

"Ən yaxşı təqdimat" müsabiqəsinin qalibi

Bunun ardınca isə istedadlı şagird Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illiyinə həsr olunan "Ən yaxşı təqdimat" müsabiqəsinin də qalibi olub. Nəzrin Haqverdiyeva deyir ki, bu il mənim üçün orta məktəb həyatı bitir, buna görə

Xoşbəxt şagird

Respublika mərhələsi Bakı şəhərində keçirildi. Mən artıq münsiflərin üz ifadələrindən hiss etdim ki, qalib olmuşam. Aprelin 5-də nöticələr açıldı. Respublika ikinci olduğuma görə özümü dünyannı ən xoşbəxt şagirdi saydım. Bax, elə buna görə də bu uğurumu xüsusi yüksək dəyərləndirirəm. Etiraf etməliyəm ki, məktəb illərində qazandığım bütün uğurlarında sevimli müəllimlərimin və valideynlərinin əməyi kifayət qədərdir. Onlar gələcək həyatımı işq saçan mayaklardır. Qaliblərin nüfuzlu təşkilatçıları mənimsəməyə çalışırdı. Belə ki, elm və təhsil nazirimiz Emin Əmrullayevlə qısa da olsa səhhət etmek şansım da bax, elə həmin tədbirdə gerçəkləşdi.

Sifai SƏFƏROVA

Mədəniyyəti ötürən, intellekti inkişaf etdirən

Ağılı insanın (homosapiens) yarandığı tarix dəqiq məlum deyil. Amma məlumdur ki, o fəaliyyətə başladığı ilk gündən insanların insan kimi yaşaması, formalasması, sosiallaşması və inkişafı üçün zəruri olan mədəniyyəti yaratmağa, qazanmağa, əldə etməyə başlayıb. İnsanın əldə etdiyi ilk mədəniyyət, bəlkə də, onların birgə fəaliyyəti olub. Hələ nüqtin yaranmadığı bir dövrde birgə fəaliyyət nəticəsində, yaranmışında bioloji varlıq kimi xarakterizə olunan qadim insan sosial varlığa çevrildi, sivilizasiyaya doğru addım-addım iralılıyarak saf, ülvı hissəri, mənəvi dəvərləri, əqli qüdrəti özündə ehtiva edən, insan-insan, insan-cəmiyyət və insan-təbiət münasibətlərində təzahür olunan mədəniyyəti - adət - ənənələri, ritualları, dini mərasimləri, xalq yadriciliğini, insanların münasibət normalarını və s.kəfədə bildi.

Hədilələr dərinden təhlil etdikdə görürük ki, insanlar tekeə insan, cəmiyyət, təbiət münasibətlərini özündə əks etdirən mədəniyyəti yaratmışdır. Onlar əldə etdikləri həm güzəran, həm sosial, həm də əqli təcrübəni yeni nəslə “ötürmeyin” zəruri olduğunu görə bildilər və zaman kontekstində yeni nəslə həm güzəran (adət-ənənələri, ritualları, xalq yadriciliğini və s.), həm sosial (insan-insan, insan-cəmiyyət münasibətlərini), həm də əqli təcrübəni (insan-təbiət münasibətləri) kontekstində mövcud peşələrin sirlərini) öyrətməyə (oxu: “ötürmeye”) başladılar. Tədricon bu fealiyyət təbiət, təlim, təhsil anlayışları ilə konkretləşdirildi.

İlk məktəblər, ilk təlim məqsədləri

İcma dövrünün əvvəllerində yeni nəslə “ötürülən” biliklər daha çox güzəran və sosial təcrübəsi ilə bağlı idi. Güzəran və sosial təcrübəsinin ötürülməsi ağsaqqalın rəhbərliyi ilə icmanın bütün üzvləri tərəfindən həyata keçirildi. Bu, o deməkdir ki, hələ icma dövründə yeni nəslin təbiət mənasılaları cəmiyyətin funksiyası kimi dəyişdirilməyənən başlamışdı. Aile yarananda təbiət funksiyası müəyyən yasa qədər ailənin ixtiyarına verildi. Beləliklə, təbiət həm ailənin, həm də cəmiyyətin funksiyası oldu.

Zaman kontekstində uşaqların əmək fəaliyyətinə hazırlaşması aktuallaşdı. Nitqin və yazının meydana geləsi, ticarətin inkişafı, cəmiyyətin inkişaf tendensiyaları yeni nəslə əldə olunan biliklərin öyrədilməsini də zəruriləşdi-

rirdi. Beləliklə, yeni nəslin həyata hazırlanmasının məzmununa güzəran və sosial təcrübə ilə yanaşı əqli təcrübənin (oxu, yazı, hesab və s.) da ötürülməsi da xil edildi.

Tədricon təbiət və təhsilin bir məkanda təşkil olunmasına ehtiyac yarandı və icma həyatının sonlarında “Gənclər evi” yaradıldı. “Gənclər evi” hələ məktəb deyildi, amma məktəbin səfəfi ola bildi və burada artıq məktəbdə təhsilin məzmununun müəyyən edilməsi üçün praktik baza formalasdı.

İlk məktəblərin qədim Şumerdə, Misirdə, Çinlə, Hindistanda və s. yaranması ehtimal olunur. Bu məktəblərdə təhsilin məzmununda fərqlər olsa da, onların hamisində yeni nəslin əqli və mənəvi təbiətini prioritet idi. Fərqlilik xalqların müxtəlif mədəniyyətlərə malik olmasında idi. Hər bir əlkədə fəaliyyət göstərən məktəblərdə mənəvi təbiətinin məzmunu xalqın mədəniyyəti və həmin mədəniyyətin yeni nəslə ötürülməsi üzərində kökləndi.

Beləliklə, qədim dövrde yaranan məktəblər ilk gündən təbiyəedici və öyrədici məqsədlərin reallaşmasına istiqamətləndi. Birinci məqsəd xalqın əldə etdiyi mədəniyyətin, ikinci məqsəd əqli təcrübənin yeni nəslə ötürülməsi özündə ehtiva etdi.

Məktəbin növbəti inkişafı qədim Yunanistanda baş verdi. Burada e.ə. IX-VIII əsrlərdə, dövrün insan-insan, insan-cəmiyyət münasibətlərinin fəlsəfəsi açılan Homerin “İlliada” və “Odyssey”, Hesiodin “Əməkler ve günler” poemaları təbiətinin məzmununu təşkil edirdi. Sonrakı dövrlərdə yaradılan məktəblərdə təlimdə təbiyəedici və öyrədici məqsədlər yanşı inkişaf edici məqsədlərə öməli oldu. Bu həm təhsilin məzmununun, həm insanların, həm də cəmiyyətin inkişaf tempini aşağı saldı.

VII əsrə İsləm dini yarandı. İsləmdən antik dövrün intellekt mədəniyyəti “qəlbini temizlənməsi” konsepsiyası (oxu: mənəvi mədəniyyəti) ilə əsaslandı. Bunun nəticəsi olaraq, məktəblərdə intellektin inkişafı İsləm mənəviyyatının inkişafı ilə vəhdət təşkil etdi. Bu, İsləm böyüklüyü idi. Yeni İsləm məktəbləri və mədrəsələri yarandı və tədricon öz coğrafiyasını genişləndirdi. Məktəb və mədrəsələrdə nəinki orta təhsil, hətta ali təhsil verilməyə başlandı.

Mədrəsələrdə kitabxana, xəstəxana, rəsədxana, yataqxana, kimya laboratoriysi və s. fealiyyət göstərirdi. Burada təlimin təbiyəedici, öyrədici və inkişafetdirici məqsədləri Şərq mədəniyyəti məstəvisində şagirdlərin ağlını inkişaf etdirməsi istiqamətnəmişdi. Bunun noticəsində nəhəng mütəfəkkirər (Əl Kundi, İbn Sənhun, Əl Qəzzali, İbn Rüşt, İbn Xəldun, İbn Sina, Əl-Fəribi, Biruni, Əl-Mənūniyər, Nəsimiyyət Tusi və b.) yetişdilər və onlar İsləm məktəblərinə dərs dedilər. Beləliklə, İsləm məktəbləri həm mütəfəkkirərin ideyalı ilə təkmilləşən “Didaktika” obrazlı desək, “ayaq aqib yerinəye”, məktəb həyatını işqalandırmaya başladı. Hər bir ölkə də bu “Didaktika”ya əlavələrimi edə-əde zənginləşdirilər. Nəticədə müxtəlif ölkələrdə bu “Didaktika”ya əsaslanan fərqli məzmunlu məktəblər fəaliyyət göstərməyə başladı. Məktəblərin inkişafetdirici məqsədlər üzərində qurulsa da, o hafiza məktəbi kimi tarixin yaddasına düşdü.

Bu dövrde təhsilin məzmunu elə bir səviyyəyə qalxa bildi ki, onun əks təsiri də böyük oldu - mövcud mədəniyyət də yüksək zirvəyə qalxa bildi. Antik dövrün təcrübəsi göstərdi ki, məktəbdə öyrədici, təbiyəedici və inkişafetdirici məqsədlər vəhdət təşkil etdikdə cəmiyyətin inkişafında köklü dəyişikliklər baş verir.

Haşıyə: Cəmiyyət təhsili öz inkişaf səviyyəsinə uyğun qurur, təhsil isə öz növbəsində cəmiyyətin inkişaf etdirir. Növbəti inkişaf səviyyəsinə qədəm qoyanda cəmiyyətdə təhsilin yenidən qurulması na ehtiyac yaranır və təhsilda islahat həyata keçirilir. Bu proses sonsuz olaraq davam edir.

Xristian dönyaşının həmisi böyük ideologları olub. Onlar İsləm dönyaşının inkişafını görürdülər. Bunun səbəblərini araşdırında təhsilin qüdreti ilə üz-üzə gəldilər. Qərb dönyaşının işqili adamları kralara, din xadimlərinə İsləm dönyaşında baş verən inkişafda təhsilin böyük imkanlarını göstərə bildilər. Təhsilin gücündən istifadə edərək inkişaf edən Qərb dönyaşının sonrakı dövrlərdə elə təhsilin özü-

Hikmat ƏLİZADƏ,
BDU-nun professoru

nü təkmilləşdirə-təkmilləşdirə bu yüksəlisin zəifləməsinə imkan vermedi.

Məktəbin inkişafında Y.A.KomenSKI izləri

XVII əsrdə qədər məktəblərin təşkili praktik təcrübəyə əsaslanırdı. Y.A.KomenSKI məhz bu əsrədə məktəbin elmi nəzəri əsaslarını hazırladı. O məktəbi “insanlıq emalatxanası” adlandırdı. Məktəbi belə mənalandırmışının on böyük səbəbi uşaqları zoraklıqla üzərində köklənmiş封建 təbəbiyəsinin “ağusundan” alıb, insanlığın əldə etdiyi mədəniyyət müstəvisində onların ağlını inkişaf etdirmək idi. Buna görə “hamiya her şeyi öyrətməyi” zəruri hesab etdi. Bu ideya kütüvə təhsilin həyata keçirilməsinə, yeni insanlığın əldə etdiyi mədəniyyətinə və əqli təcrübənin mənəvi dəyişərələrinin inkişaf etməyə, yeni yaradılan dini mədəniyyətin uşaqları ötürülməsinə üstünlük verdilər və yalnız bunun üçün zəruri olan dünyevi biliklərin öyrənilməsinə yer verildi. Məktəbdə təbiyəedici və öyrədici məqsədlərə öməli oldu. Bu həm təhsilin məzmununun, həm də comiyyətin inkişaf tempini aşdı.

Y.A.KomenSKinin təhsil konsepsiyası öz reallığını XX əsrədə tapdı. Amma o vaxta qədər dövrün işçilər adamları həm nəzəri, həm də praktik baxımdan yeni yollar arxasına çıxdı. Bu təsadifü deyildi, təbiyə məsələlərinin unudulması böyük faciələr yolda açı bilir. Hər bir comiyyətdə insanın xəlqəsi məzəndərən təhsilərənək təhsirdər. Y.A.KomenSKinin yaratdığı “Didaktika”nın inkişaf etdirildi. C.Lokkun, K.A.HelvetiSininin, J.J.Russonun, İ.Kantun, İ.H.Pestalotsinin, İ.F.Herbartun, A.Distverqin, K.D.Uşinskiin və başqalarının fikirləri təhsilin XX əsrdə artıq kifayət qədər elmi-nəzəri əsaslarla gəlməsini təsdipləndirdi.

XX əsrədə təlim məqsədləri

Öldə edilmiş elmi-nəzəri baza və praktik təcrübə nəticəsində XX əsrdə məktəbin inkişafı baxımdan tarixin yaddasına inqilabi dəyişikliklərə düşdü. Y.A.KomenSKinin yaratdığı “Didaktika”nın inkişaf etdirildi. Nəticədə inkişaf etdirildi. C.Lokkun, K.A.HelvetiSininin, J.J.Russonun, İ.Kantun, İ.H.Pestalotsinin, İ.F.Herbartun, A.Distverqin, K.D.Uşinskiin və başqalarının fikirləri təhsilin XX əsrdə artıq kifayət qədər elmi-nəzəri əsaslarla gəlməsini təsdipləndirdi.

VII əsrə İsləm dini yarandı.

İsləmdən antik dövrün intellekt mədəniyyəti “qəlbini temizlənməsi” konsepsiyası (oxu: mənəvi mədəniyyəti) ilə əsaslandı. Bunun nəticəsi olaraq, məktəblərdə intellektin inkişafı İsləm mənəviyyatının inkişafı ilə vəhdət təşkil etdi. Bu, İsləm böyüklüyü idi. Yeni İsləm məktəbləri və mədrəsələri yarandı və tədricon öz coğrafiyasını genişləndirdi. Məktəb və mədrəsələrdə nəinki orta təhsil, hətta ali təhsil verilməyə başlıq olaraq inkişaf etdi.

VII əsrə İsləm dini yarandı.

İsləmdən antik dövrün intellekt mədəniyyəti “qəlbini temizlənməsi” konsepsiyası (oxu: mənəvi mədəniyyəti) ilə əsaslandı. Bunun nəticəsi olaraq, məktəblərdə intellektin inkişafı İsləm mənəviyyatının inkişafı ilə vəhdət təşkil etdi. Bu, İsləm böyüklüyü idi. Yeni İsləm məktəbləri və mədrəsələri yarandı və tədricon öz coğrafiyasını genişləndirdi. Məktəb və mədrəsələrdə nəinki orta təhsil, hətta ali təhsil verilməyə başlıq olaraq inkişaf etdi.

VII əsrə İsləm dini yarandı.

İsləmdən antik dövrün intellekt mədəniyyəti “qəlbini temizlənməsi” konsepsiyası (oxu: mənəvi mədəniyyəti) ilə əsaslandı. Bunun nəticəsi olaraq, məktəblərdə intellektin inkişafı İsləm mənəviyyatının inkişafı ilə vəhdət təşkil etdi. Bu, İsləm böyüklüyü idi. Yeni İsləm məktəbləri və mədrəsələri yarandı və tədricon öz coğrafiyasını genişləndirdi. Məktəb və mədrəsələrdə nəinki orta təhsil, hətta ali təhsil verilməyə başlıq olaraq inkişaf etdi.

VII əsrə İsləm dini yarandı.

İsləmdən antik dövrün intellekt mədəniyyəti “qəlbini temizlənməsi” konsepsiyası (oxu: mənəvi mədəniyyəti) ilə əsaslandı. Bunun nəticəsi olaraq, məktəblərdə intellektin inkişafı İsləm mənəviyyatının inkişafı ilə vəhdət təşkil etdi. Bu, İsləm böyüklüyü idi. Yeni İsləm məktəbləri və mədrəsələri yarandı və tədricon öz coğrafiyasını genişləndirdi. Məktəb və mədrəsələrdə nəinki orta təhsil, hətta ali təhsil verilməyə başlıq olaraq inkişaf etdi.

VII əsrə İsləm dini yarandı.

İsləmdən antik dövrün intellekt mədəniyyəti “qəlbini temizlənməsi” konsepsiyası (oxu: mənəvi mədəniyyəti) ilə əsaslandı. Bunun nəticəsi olaraq, məktəblərdə intellektin inkişafı İsləm mənəviyyatının inkişafı ilə vəhdət təşkil etdi. Bu, İsləm böyüklüyü idi. Yeni İsləm məktəbləri və mədrəsələri yarandı və tədricon öz coğrafiyasını genişləndirdi. Məktəb və mədrəsələrdə nəinki orta təhsil, hətta ali təhsil verilməyə başlıq olaraq inkişaf etdi.

VII əsrə İsləm dini yarandı.

İsləmdən antik dövrün intellekt mədəniyyəti “qəlbini temizlənməsi” konsepsiyası (oxu: mənəvi mədəniyyəti) ilə əsaslandı. Bunun nəticəsi olaraq, məktəblərdə intellektin inkişafı İsləm mənəviyyatının inkişafı ilə vəhdət təşkil etdi. Bu, İsləm böyüklüyü idi. Yeni İsləm məktəbləri və mədrəsələri yarandı və tədricon öz coğrafiyasını genişləndirdi. Məktəb və mədrəsələrdə nəinki orta təhsil, hətta ali təhsil verilməyə başlıq olaraq inkişaf etdi.

VII əsrə İsləm dini yarandı.

İsləmdən antik dövrün intellekt mədəniyyəti “qəlbini temizlənməsi” konsepsiyası (oxu: mənəvi mədəniyyəti) ilə əsaslandı. Bunun nəticəsi olaraq, məktəblərdə intellektin inkişafı İsləm mənəviyyatının inkişafı ilə vəhdət təşkil etdi. Bu, İsləm böyüklüyü idi. Yeni İsləm məktəbləri və mədrəsələri yarandı və tədricon öz coğrafiyasını genişləndirdi. Məktəb və mədrəsələrdə nəinki orta təhsil, hətta ali təhsil verilməyə başlıq olaraq inkişaf etdi.

VII əsrə İsləm dini yarandı.

İsləmdən antik dövrün intellekt mədəniyyəti “qəlbini temizlənməsi” konsepsiyası (oxu: mənəvi mədəniyyəti) ilə əsaslandı. Bunun nəticəsi olaraq, məktəblərdə intellektin inkişafı İsləm mənəviyyatının inkişafı ilə vəhdət təşkil etdi. Bu, İsləm böyüklüyü idi. Yeni İsləm məktəbləri və mədrəsələri yarandı və tədricon öz coğrafiyasını genişləndirdi. Məktəb və mədrəsələrdə nəinki orta təhsil, hətta ali təhsil verilməy

Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti

aşağıda adları çəkilən kafedralarda vakant vəzifələri tutmaq üçün müsabiqə

ELAN EDİR:

Kafedra	Vəzifə	Yer
Dram teatrı və kino aktyoru	professor	1
Sosial-mədəni fəaliyyət	dosent	1
Muzeyşünaslıq	dosent	1
Xalq çalğı alətləri ifaçılığı	dosent	1
Aşiq sənəti	dosent	1
İnstrumental ifaçılıq	müəllim	1
Turizm və kitabxana-informasiya fəaliyyəti	baş müəllim müəllim 0.5 ştat vahidi	1

Müsabiqədə kafedranın profiline uyğun peşə-ixtisas hazırlığına, elmi ad və elmi dərcələrə, elmi-pedaqoji təcrübəyə malik Azərbaycan Respublikası vətəndaşları, həmçinin mövcud qanunvericiliyin tələbləri göz-lənilməklə xarici ölkə vətəndaşları iştirak edə bilərlər.

Iddiaçılar müsabiqənin keçirilməsi üçün sənədlərini Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinə göndərə bilərlər.

Ünvan: Bakı şəhəri, AZ 1065, İnşaatçılar 39
Telefon: 599-00-54 (daxili-100)

REKTORLUQ

"AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ"

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktor

Sarvan İbrahimov

538-21-55

Mühəsibatlıq

539-67-74

Reklam və elanlar

539-20-77

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Yasamal rayonu,
Mətbuat prospekti 23 L, 5-ci mərtəbə

Qəzet "Azərbaycan müəllimi"nin kompüter mərkəzində yığılın və "Azərbaycan nəşriyyatı" MMC-də çap olunur

Qəzet hər həftənin cümə günü çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı Şərifzadə filialı

Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881

M/h: AZ 03 NABZ 0135010000000002944

S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

"Azərbaycan müəllimi" qəzeti redaksiyası

Hesab № AZ00 IBAZ38060019443164986350

VÖEN: 1300397831

Lisenziya № 022327, İndeks: 0003, Təraj 4110 Sifariş 2827
Məsul növbətçi: O.Mustafayev

Etibarsız sayılır

Lənkəran şəhər 4 nömrəli Humanitar təmayülli məktəb-liseyi 2015-ci ildə bitirmiş Ağazada Nurlan Əliheydər oğluna verilmiş A-468880 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Sabran rayon Gəndəv kənd tam orta məktəbi 2011-ci ildə bitirmiş Nuriyeva Dilber Nuralı qızına verilmiş A-063533 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Sabran şəhər (keçmiş Dəvəçi) 4 nömrəli tam orta məktəbi 2001-ci ildə bitirmiş Rizvanov Cəmil Həsənəgə oğluna verilmiş A-726845 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

N.Nərimanov adına Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən 2000-ci ildə Hümbətova Züleyxa Ehtiram qızına verilmiş A-052195 nömrəli diplom iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Qazax rayon I Şixli adına Kosalar kənd tam orta məktəbi 1999-cu ildə bitirmiş Memmedov Samir Məhəmməd oğluna verilmiş A-382581 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 7 nömrəli tam orta məktəbin IX sinifini 2002-ci ildə bitirmiş Əliyeva (Dadaşova) Firuzə Hafis qızına verilmiş B-532944 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında şəhadətnamə iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhəri N.Nərimanov adına "Erudit" tam orta məktəbi 2020-ci ildə bitirmiş Kərimova Sührə Tamerlan qızına verilmiş B-286006 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Masallı rayon Demirci kənd ümumi orta məktəbin IX sinifini 1984-ci ildə bitirmiş Əsrafilova (Abbasova) Məlahət Səfioli qızına verilmiş 615103 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti tərəfindən 2006-ci ildə Səfərov Nişat Nəsreddin oğluna verilmiş B-066039 nömrəli bakalavr diplому və diploma əlavə iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Qubadlı rayon Texniki fənlər təmayülli Çaytumas məktəb-liseyi 2020-ci ildə bitirmiş Əsədzadə Tələh Mətləb oğluna verilmiş E-337752 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Göygöl rayon Aşıqlı kənd tam orta məktəbin IX sinifini 2007-ci ildə bitirmiş Kamalova Kamala Şəməl qızına verilmiş A-481978 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında şəhadətnamə iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Laçın rayon 18 nömrəli tam orta məktəbi 2016-ci ildə bitirmiş Muradov Hikmet Fuad oğluna verilmiş A-583153 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Naxçıvan Dövlət Universiteti tərəfinən 2022-ci ildə Mehərrəmov Abbas Vüqar oğluna verilmiş C-154509 nömrəli bakalavr diplomi iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Göygöl rayon Haciməlik qəsəbə 1 nömrəli tam orta məktəbin IX sinifini 2011-ci ildə bitirmiş Bayramov Rəhman Ələmən oğluna verilmiş A-069742 nömrəli şəhadətnamə iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfinən 2014-cü ildə Əliyeva Aytac Novruz qızına verilmiş AT-000840 nömrəli diplom və diploma əlavə iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Neftçala rayon Həsənəbə qəsəbə tam orta məktəbi 1994-cü ildə bitirmiş Murtuzova

Ruhəngiz Eyyav qızına verilmiş A-084827 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Texnologiya Universiteti tərəfindən 2012-ci ildə Hümbətov Natig Arif oğluna verilmiş B-238192 nömrəli bakalavr diplому və diploma əlavə iddiyi üçün etibarsız sayılır.

18 nömrəli Bakı Peşə Liseyi 2019-cu ildə bitirmiş Kərimov Yəhya Xalid oğluna verilmiş E-177717 nömrəli attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Qəbə Universiteti tərəfindən 2010-cu ildə Məmmədova Aygül Müşəvvir qızına verilmiş B-193229 nömrəli bakalavr diplому əlavə iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Texniki Universitetinin nəzdində Bakı Dövlət Rabitə və Nəqliyyat Kollegi tərəfindən 2021-ci ildə Qarayeva Gülfəst Nəsimi qızına verilmiş tələbə biletini iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Babək rayon Şəkərabad kənd tam orta məktəbi 2023-cü ildə bitirmiş Zeynalov Sənan Zeynal qızına verilmiş E-541110 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Naxçıvan Müəllimlər İnstitutu tərəfindən 2020-ci ildə Əliyeva Sevindül Şəmдин qızına verilmiş C-057704 nömrəli bakalavr diplому və diploma əlavə iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Qida Sənəti Kollegi tərəfindən 2019-cu ildə Nəcəfov Teymur Cabbar oğluna verilmiş AA-122314 nömrəli diplom iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 36 nömrəli tam orta məktəbin IX sinifini 2012-ci ildə bitirmiş Məmmədova (Seyidova) Ayşən Daşqın qızına verilmiş A-219569 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

2 nömrəli Bakı Baza Tibb Məktəbi tərəfindən 2008-ci ildə Musayeva Aynur Valeh qızına verilmiş BB-II-065518 nömrəli diplom iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 36 nömrəli tam orta məktəbin IX sinifini 2019-cu ildə bitirmiş Məmmədov (Orucova) Fatima Ağahüseyn qızına verilmiş A-219569 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 177 nömrəli tam orta məktəbin IX sinifini 2012-ci ildə bitirmiş Aslanlı Əliqaya Vidadi oğluna verilmiş A-143109 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 175 nömrəli tam orta məktəbi 2006-ci ildə bitirmiş Salimova Cəmilə Firdin qızına verilmiş B-289240 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Laçın rayon Səfiyan kənd tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Ələkbərov Tərahim Məhərrəm oğluna verilmiş 236531 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Masallı şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbin IX sinifini 2011-ci ildə bitirmiş Rzayeva (Abdullahova) Nigar Arzu qızına verilmiş A-098494 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Tərtər şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbin IX sinifini 1994-ci ildə bitirmiş Bağırova Sevinç Baxtiyar qızına verilmiş E-309178 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Şamaxı rayon Ələkbər Əliyev qəsəbə 2 nömrəli tam orta məktəbi 1995-ci ildə bitirmiş Şahbaba (Ələkbərov) Güneyə Fətəli qızına verilmiş 080825 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 149 nömrəli tam orta məktəbin IX sinifini 2008-ci ildə bitirmiş Əhmədov Elçin Məqsud oğluna verilmiş B-392874 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Şamaxı şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbi 2018-ci ildə bitirmiş Babayeva Xəyalə Seylan qızına verilmiş E-099807 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 149 nömrəli tam orta məktəbin IX sinifini 2008-ci ildə bitirmiş Əhmədov Leyla Bəhman qızına verilmiş A-105994 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Masallı rayon Mollaoba kənd tam orta məktəbi 2008-ci ildə bitirmiş Aslanova (Fərzaçullayeva) Şəhla Rizvan qızına verilmiş B-507815 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

Tovuz rayon Əyyublu kənd tam orta məktəbi 2007-ci ildə bitirmiş Niyazova Türkən Əkbər qızına verilmiş B-416008 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat iddiyi üçün etibarsız sayılır.

“Əmək bazarının inkişafında peşə təhsilinin rolu”

“Peşə təhsili və insan kapitalı” jurnalı Lənkəran-Astara iqtisadi rayonunda oxocularla görüş keçirib

Oktobre 19-da “Peşə təhsili və insan kapitalı” elmi-praktiki, metodiki jurnalı redaksiyasının təşkilatçılığı və Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin dəstiyi ilə Cəlilabad Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə çərçivəsində “Heydər Əliyev dayanıqlı Azərbaycan peşə təhsilinin yaradıcısıdır” mövzusunda keçirilən növbəti görüşü - “dəyirmi mas” “Əmək bazarının inkişafında peşə təhsilinin rolu” mövzusuna həsr edilib.

Tədbirin keçirilməsində məqsəd Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrələrde peşə təhsili sisteminin ən yüksək inkişaf mərhələsinə çatmasının özündə əks etdirən, bu sahədə islahatların Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla həyata keçirilməsini işıqlandırın “Heydər Əliyev və peşə təhsili” kitabının təqdimatını keçirmək və “dəyirmi mas”nın mövzusunu tərafında fikr mübadiləsi aparmaq olub.

“Peşə təhsili və insan kapitalı” jurnalının baş redaktoru, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Şahbaz Balakışiyev çıxış edərək jurnalın cari il ərzində Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr edilmiş silsilə-

lə tədbirlərindən danışıb. Yeni Azərbaycan Partiyası Cəlilabad rayon təşkilat-

müəssisələrde işlə təmin edilib, 7%-i isə fərdi sahibkarlıq faaliyyəti ilə məşğul

tunun sədri Mirsüleyman Mirxashlı çıxışında Ulu Önder Heydər Əliyevin respublikamızın peşə təhsilinin inkişafındaki xidmətlərini özündə əks etdirən belə bir kitabın ərsəyə gəlməsinə yüksək qiymətləndirib.

Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin Müəssisələrlə iş şöbəsinin əməkdaşı Cəsərat Yusifov qeyd edib ki, “dəyirmi mas”nın müzakirəsinə çıxıralım. “Əmək bazarının inkişafında peşə təhsilinin rolu” çox aktualdır. Agentlik son illər ərzində 100-e yaxın şirkətlə əməkdaşlıq edib.

Həmin şirkətlər də DUAL Təhsil Proqramına cəlb olunub. Peşə təhsilini bitirənlərin 60%-i əməkdaşlıq etdikləri SOCAR, “AzerGold” və digər böyük şirkət və

Günel ƏLƏSGƏROVA,
“Peşə təhsili və insan kapitalı” jurnalının
söhə redaktoru

olur. Hazırda peşə təhsilində qabaqcıl beynəlxalq təcrübələr bir çox istiqamətlərdə araşdırılır, Almaniya, Koreya, İngiltərə və Türkiyə təcrübəsi öyrənilir və tətbiq edilir.

Peşə təhsili müəllimlərinin rəhbərleri çıxışında respublikamızda peşə təhsili sistemində rəqəbatqabiliyyətli kadr hazırlığının mövcud vəziyyətindən danışaraq tokliflər irəli sürüblər.

Sonda redaksiya ilə əməkdaşlıqda fərqlienən bir qrup oxucu “Peşə təhsili və insan kapitalı” elmi-praktiki, metodiki jurnalı redaksiyasının Diplomu ilə təltif edilib.

Baki Şəhəri üzrə Təhsil İdarəti tarəfindən “7-dən 17-yə vətənpərvər!” layihəsinə start verilib.

Layihənin əsas məqsədi məktəbilər Vətənə məhabət ruhundada tərbiye etmek, onlarda vətənpərvərlik, xalqa, torpağa bağlılıq hissini gücləndirməkdən ibarətdir.

Layihə çərçivəsində Azərbaycanın tarixi və coğrafiyası, mədəni abidələri, adət-ənəmələri, tanınmış şəxsiyyətləri, dövlət bayramları, xüsusi günləri, eyni zamanda Anım Günü və Zəfer Günü ilə bağlı ümumi təhsil məktəblərində tədbirlərin təşkili nəzərdə tutulub.

“7-dən 17-yə vətənpərvər!”

Vətənpərvərlik layihəsinə start verilib

Istedadlı şagirdlər tərəfindən Vətənimizi dünyaya tanıtmılması istiqamətində müxtəlif dillərdə materiallarının hazırlanması və internet resurslarında yerləşdirilməsi, Qarabağ həsr olunan tədbirlərin və görkəmlili ziyyətlərin şagirdlərlə vətənpərvərlik mövzusunda görüşlərinin keçirilməsi planlaşdırılır.

Bundan əlavə, məktəb kitabxanaçılarının iştirakı ilə vətənpərvərlik həsr olunmuş əsərlərin oxu və müzakirəsi təşkil ediləcək.

“7-dən 17-yə vətənpərvər!” layihəsi çərçivəsində şagirdlər tərəfindən yaradıcılıq nümunələri və digər layihələrin hazırlanması həyata keçiriləcək.

Həmçinin layihə çərçivəsində ümumi təhsil məktəblərində həyata keçirilən tədbirlərdə fərqlienən şagirdlərin müxtəlif nominasiyalar üzrə tətəfəl olunması da nəzərdə tutulub.

Qeyd edək ki, layihədə ümumi təhsil müəssisələrinin I-XI sinif şagirdləri iştirak edə bilərlər.

Böləgə məktəblərində davranış qaydalarına dair maarifləndirmə tədbirləri keçirilib

A stara və Lənkəran rayonlarının tam orta məktəblərində fövgəladə hallar zamanı davranışın qaydalarına dair maarifləndirmə tədbirləri keçirilib. “Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyinin tabeliindəki ümumi təhsil, orta ixtisas və ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində Xəzər dənizi və su hövzələrində böyük təhlükəsinə qarşı maarifləndirmə tədbirləri barədə” elm və təhsil nazirinin 18.07.2023-ci il tarixli əmrinən icrası ilə əlaqədar Astara rayon P.Həsənov adına Çayoba kənd tam orta məktəbində keçirilən tədbir müəllim kollektivi, valideyn assosiasiyanın üzvləri, Qarabağ mühərbişinin iştirakçıları qatılıblar.

Elm və Təhsil Nazirliyinin əməkdaşı Rövşən Ağayev çıxış edərək son illər deñizdə, çaylarda, göllərdə boğulanlar arasında məktəblilər tez-tez rast gəldiyindini tədbir iştirakçılarının nəzərinə çatdırıb. O, bu cür hadisələrin baş verməməsi üçün uşaqlar arasında zəruri maarifləndirmə işlərinin aparılması zəruriyindən danışır.

Fövgəladə Hallar Nazirliyinin Dövlət Yangın Nəzarəti Xidmətinin Yangına-

qarşı təbliğat şöbəsinin böyük təlimatçısı Nizami Fərəcov çıxış edərək məktəbdə yanğın zamanı şagirdlərin hansı formada taxliyyə olunması və qorunması barədə geniş mərzu edib.

Məktəbin direktoru Sərraf Əhmədov bildirib ki, təhsil müəssisəsində yanğın zamanı pedaqoji heyət və şagirdlər təlimatlandırılaraq vəzifə borcları onların nəzərinə çatdırılıb. Yoxlama məqsədi məktəbdə sünə yanğın zamanı özlərini necə apardıqları, vəziyyətdən necə çıxdıqları müşahidə olunub.

Müzakirələrdən sonra həvzələrində yeni yetmələrin, genclərin batması və digər fövgəladə halların karşısının alınması, şagirdlər və valideynlər arasında maarifləndirici xarakterli təbliğat işlərinin davamlı keçirilməsi, hemçinin məktəbdə təlim-tərbiyə prosesinin təşkil və idarə olunması ilə bağlı məsələlərə geniş yər verilib.

Lənkəran şəhəri M.Bağirov adına 1 nömrəli tam orta məktəbində regionun təhsil müəssisələrinin rəhbər heyəti üçün fövgəladə hallar zamanı davranışın qaydalarına dair maarifləndirmə tədbirləri keçirilib.

Lənkəran-Astara Regional Təhsil İdarəsinin müdürü vəzifəsini icra edən, müdürü Müavini Rehim Rəhimov maarifləndirici görüşlərin keçirilməsini, təhsilələr və təhsilverənlərə baş verə biləcək ekstremal hallarda düzgün davranışın qaydalarının aşınmasına vacibliyini bildirib.

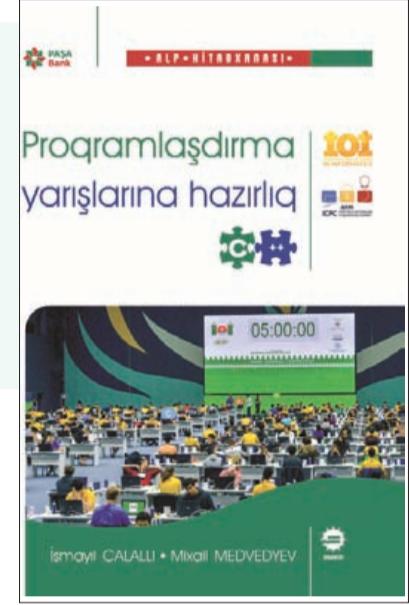
Mina və partlayıcı qalıqların təhlükəsi ilə bağlı maarifləndirmə tədbirlərinin davam edirilməsinin, vətəndaşlara diqqətli davranış və məsuliyyətli yanaşmanın təbliğ olunmasının vacibliyi və ehtemaliyyəti vürgulanıb.

Sonda iştirakçıları maraqlandıran suallara cavab verilib. Şakir CƏFƏROV

Programlaşdırma yarışlarına hazırlaşan şagird və tələbələr üçün dəyərli dərs vəsaiti

(İ.Calallı, M.Medvedyev. Programlaşdırma yarışlarına hazırlıq - Bakı: “Bakıneş”, 2023, 512 s.)

“Programlaşdırma yarışlarına hazırlıq” adlı tədris vəsaiti çapdan çıxb. Azərbaycan dilində bu qəbilədən ilk təcrübə olan kitabda programlaşdırma olimpiadalarının keçirilmə mexanizmiz və onlara necə hazırlanmaq yolları ətraflı təsvir edilib, əsas mövzuların və alqoritmərin təhlili verilib.

dir: böyük verilənlər yığınlarını tez emal edə bilən alqoritmələri necə qurmaq olar?

- 3-cü bölmədə C++ standart kitabxanastanın seçilmiş verilənlər strukturlarının - vektorların, çoxluqların və inikasların icmali təqdim edilir.

- 4-cü bölmədə çeşidləmə və ikitlik axşarlı alqoritmələrinə, onların alqoritmələrinə layihələndirilməsində tətbiqlərinə diqqət yetirilir.

- 5-ci bölmədən alqoritmələrinə layihələndirilməsindən bəri olan dinamik programlaşdırmağa girişdir. Burada bu üsulla həll edilə bilən məsələlərə nümunələr verilib.

- 6-ci bölmədə elementar qraf alqoritmələrini, o cümlədən qisalı təqdim edilir.

- 7-ci bölmədə ağac sorğularının emal əsasında daaxil olmaqla, ağac üçün xüsusi alqoritmələr təqdim edilir.

- 8-ci bölmədə riyaziyyatın programlaşdırma yarışlarında tez-tez rast gəlinən sahələrinə həsr olunub.

- 9-cu bölmədə qraflar üzərində əlavə alqoritmələr, məsələn, güclü bağlanlı komponentlərin axşarlığı və maksimum axımın hesablanması təsvir edilir.

- 10-cu bölmədə həndəsi alqoritmələrə həsr olunur, həndəsi məsələləri əzverişli şəkildə həll etməz imkan verən metodlar təsvir edilir.

- 11-ci bölmədə sətirlə iş metodları gözdən keçirilir.

Hər bölümün sonundakı “Praktikum” hissəsində mövzü ilə bağlı məsələlər və onların həll alqoritmələri verilir. 3-11-ci bölmüldən sonra da əlavə məsələlərə əzverişli şəkildə həll etməz imkan verən metodlar təsvir edilir. Son əsaslı mövzulardan biri olan “Bakıneş” kitabının əsaslı mövzuların tətbiqləndirilməsi təqdim edilir.

Son olaraq qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan dilində programlaşdırma olimpiadaları ilə bağlı inqidək yarınız iki kitab nəşr olunub ki, onlar da daha çox bu olimpiadaların tarixinə həsr edilib: Calallı İ., Beynəlxalq İnformatika Olimpiadaları: 1989-2011. Bakı, “Bakıneş”, 2012 və Mahmudzadə R., Calallı İ., Əliyev A., Məktəblilərin İnformatika Olimpiadaları: 1989-2014. Bakı, “Bakıneş”, 2015.

Azərbaycan dilində programlaşdırma olimpiadaları ilə bağlı işçilərin mövzusunu əzizləndirən təqdim edilir: “Bakıneş” 2012 və “Bakıneş” 2015.

Son olaraq qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan dilində programlaşdırma olimpiadaları ilə bağlı inqidək yarınız iki kitab nəşr olunub ki, onlar da daha çox bu olimpiadaların tarixinə həsr edilib: Calallı İ., Beynəlxalq İnformatika Olimpiadaları: 1989-2011. Bakı, “Bakıneş”, 2012 və Mahmudzadə R., Calallı İ., Əliyev A., Məktəblilərin İnformatika Olimpiadaları: 1989-2014. Bakı, “Bakıneş”, 2015.

Azərbaycan dilində programlaşdırma olimpiadaları ilə bağlı işçilərin mövzusunu əzizləndirən təqdim edilir: “Bakıneş” 2012 və “Bakıneş” 2015.

Azərbaycan dilində programlaşdırma olimpiadaları ilə bağlı işçilərin mövzusunu əzizləndirən təqdim edilir: “Bakıneş” 2012 və “Bakıneş” 2015.

Son olaraq qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan dilində programlaşdırma olimpiadaları ilə bağlı inqidək yarınız iki kitab nəşr olunub ki, onlar da daha çox bu olimpiadaların tarixinə həsr edilib: Calallı İ., Beynəlxalq İnformatika Olimpiadaları: 1989-2011. Bakı, “Bakıneş”, 2012 və Mahmudzadə R., Calallı İ., Əliyev A., Məktəblilərin İnformatika Olimpiadaları: 1989-2014. Bakı, “Bakıneş”, 2015.

Son olaraq qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan dilində programlaşdırma olimpiadaları ilə bağlı işçilərin mövzusunu əzizləndirən təqdim edilir: “Bakıneş” 2012 və “Bakıneş” 2015.